

LISTY
GENEALOGICKÉ A HERALDICKE
SPOLEČNOSTI V PRAZE

ACTA
GENEALOGICA AC HERALDICA

Číslo 10

Prosinec 1970

ZPRÁVY VÝBORU GHSP

Poprzední nové období letošního roku přineslo jednotlivým činovníkům kromě vyřizování běžných úkolů, které přináší život Společnosti, něvíc ještě mimořádné pracovní zatížení ve spojitosti s vydáním prvních dvou knih, *Minima pro rodopisce a heraldiky* od Dra Viktora Palivce a *Tabulek pro převádění dat historických pramenů* od Dra Vlad. J. Sedláka. Ke všem těmto úkolům vytvářoval správní výbor GHSP zásadní směrnice na schůzích 26. srpna a 14. října.

V sobotu dne 26. září konal se druhý letošní tématický autobusový zájezd Společnosti, tentokrát na Moravu. Přes Benešov, Vlašim, Pelhřimov a Horní Cerekev dojeli účastníci nejprve na Roštejn, lovčí zámek Zachariáše z Hradce ze sedmdesátých let 16. století v klínovém lesu na místě středověké okrajkové tvrze teleckého panství s dosud zachovanou čelní sedmibokou, 28 m vysokou věží. Předmětem hlavního zájmu byly tu v palácově světnici vyzdobené erby, první světnice s neurčitou heraldickou výmalbou tapetového charakteru a druhá s vlysem ze znaků biskupů. Po obědě v Telči následovala prohlídka místního zámku, který zaujal opět znakovou výzdobou v sále divadla a navíc jedinečnými renesančními kasetovými stropy. Přes Červený Hrádek, kde bylo vzpomenuto letních pobytů Otakara Březiny, dojeli účastníci dále do Nové Říše. V místním barokním chrámu sv. Petra a Pavla při bývalém premonstrátském klášteře, vyzdobeném Krackerovými maibami, mistrními řezbářskými pracemi neznámých tvůrců a křížovou cestou od Františka Bílka a Viktora Förstra, mohutně zapůsobila na účastníky zájezdu přílehlá proboštská kaple sv. Anny svým strhujícím barokním dekorem. Skutečným vyvrcholením zájezdu se pak stala prohlídka basiliky sv. Prokopa v Třebíči v zámeckém obvodu - stavebně upraveným zbytkem středověkého benediktinského kláštera. Na mohutný visuální účinek její lodi, kněžišti i krypty v přechodní románsko-gotické architektuře jihofrancouzského typu nelze zapomenout. Z Třebíče vrátila se již výprava pro pokročilý čas přes Jihlavu a Čáslav do Prahy.

Předseda GHSP účastnil se dne 20. října 1970 odborné porady zástupců památkových a správních úřadů v Ledči nad Sázavou ohledně definitivního řešení otázky erbů na klenebních polích místního kostela v souvislosti s úpravou jeho interiéru pro potřeby nové liturgie podle předpisů papeže Jana XXIII. Svým volem přispěl k dohodě přítomných, že je heraldická výmalba na klenebě lodi ve své podstatě původní z 2. poloviny 16. století a že je nutné ji zachovat, bylo však zároveň doporučeno, aby byla tato výmalba ještě dálé prozkoumána z hlediska možných pozdějších zásahů / v době renovace kostela Josefa Mückera v r. 1930 při restauraci Otakarem Čílou / a důkladně vycistěna a retušována, aby zapadla do celkového estetického monumentálního účinku síťového štukového žebroví z pálené hlíny středoevropského významu.

Základní devítiletá škola v Uhlířských Janovicích /o. Kutná Hora/ darovala Společnosti 11 vázaných knih o 15 svazcích, vyřazených z učitelské knihovny. Jde o starší základní historickou literaturu, která spojena s dosavadním knižním majetkem Společnosti vytvoří již podstatný základ budoucí knihovny.

IN MEMORIAM NAŠICH ČLENŮ.

Dne 29. července 1970 zemřel náš člen
Josef PIPEK z Prahy 4 ve věku 64 let. Badatel-
skou činností mu byla genealogie vlastního rodu.

Čest jeho památce. Výbor GHSP.

Karel H. Sklenář

HABENT SUA FATA LIBELLI

Pravdivost toho dávného přísloví potvrzuje i knižní památka, kterou jsem zdědil po předcích. Je to "Postylla česká, totiž kázání na evangelia, kteráž se v nedělské a jiné sváteční dny přes celý rok čtou, a téměř všecka na říšských sněmích v Bormusu a Řezně, kteříž nedávno držáni byli, kázána skrize Jana Hoffmeistra bratra poustevníka rádu svatého Augustýna. Na česko přeložil Jan Stranněnský v Hradci Králové. Tištěno v Prostějově skrze Jana Günthera 1551". [1]

Neznám cesty a osudy, jakými se tato kniha dostala do našeho rodu. Nebyly lehké. O tom svědčí scházející titulní list spolu s řadou dalších, jak na počátku, tak i na konci knihy.

Různé doplnky textu zřejmě souvisí s činností ka zatelskou a potvrzují, že Postila původně patřila bliž neznámému knězi. Potom se však dostala do vlastnictví laika - mlynáře na Českobrodsku. Nejpozději v poslední čtvrtině 18.stol. je už majetkem rody žijící na tehdy ještě řádovém panství zbraslavském. Až k r. 1817 je prokázáno, že jde o rodinu sedláka Vojtěcha Macháčka, zbraslavského poddaného v Radotíně. Když vymřely všechny děti Vojtěchova vnuka Josefa Macháčka, zdědil Postilu jejich strýc, můj děd Karel Sklenář.

Několik záznamů připsaných do knihy má obecnější rodopisný význam, než pouze pro úzký kruh rodiny, již Postila právě patří.

Nejmladší z poznámk, o nichž tu promluvím, pochází z rukou, které zle poničenou knihu pečlivě opravovaly:

Jos. Jungmann Art. Leutenant
den 7 ten April 1825
Ende, wie froh sind meine Hände.

Počátkem předešlého leta (1824) zaznamenal sedlák Jan Macháček do Postily:

Roku 1824: Dne 26 ho Čerwna byla tak welyká woda, že byla od Komořan až pod lahowskou, tak že bylo málo kde klasy od wobylu widet acz bylo dosti welký obyly:

Sedm let před tou povodní umřel Janův otec Vojtěch. Syn o tom zapsal:

Roku 1817. Dne 29 ho Máje usnul w pańu Wogtěch Machaczek otec nás trzech Synnu, totiž Danyela, Gána, Gosefa Macháczka a trzých Cer Lydmily, Marie, Anny, mýmo pomrlegch, dej mu buch lehké odpocynutý a Swěto wěczne at mu Swjtj až nawěky wěkuw.

Ján Macháček z Radotjna

Kdysi dříve, snad kolem 1.pol. 18.stol., připojil tehdejší vlastník Postily na její 93.list svůj podpis :

Matieg Dlabal

Škoda, že se tím spokojil a že neuvedl ani rok, ani bydliště. Mnohem sdílnější, i když také na sebe sama zapomínající, byl onen mlynář z Českobrodská, když na 150.list Postily psal svou těžkou upracovanou rukou:

Narodyła se nam czera Lydmyla w noczy na patek, na rybach ma znameny. We mlegnie Wogtowym nade Kssely był sem w nagmie lethę panie ssesnaczy steho a desateho(!). Deyz nam pan buh abyhom gi wychowaly ke čzty a chwale panu bohu a nam rodyczum k potiesseny. A pokrztienna gesti od Cztihod.... ze Waczlawa Nymburskeo (ze ptiss...??) ...czasu fararze we wsy Witycznych ... 1610 a tyto sau kmot... Kmotry byly ze Kssel a ... Adam Petrassek rychtarz ksselsky, Martyn Prochazka mlynarz k (šelský), Do(rota) Paleczkowa z horzegssych K(šel) P(aní) Katerzyna Kniezka z Nymburka (!) Lydmyla Wogtowa z Witycz na swych rukau gi drzela. [2]

Zápis v naší postile nejsou zdaleka případem ojedinělým. Mnoho jich je však asi dosud ukryto v rodinných památkách a soukromých sbírkách. A nelze ani vyloučit, že by se ještě našla řada takových zpráv cenných pro rodopis i v musejných vitrinách a depositářích.

Zvěřejnění podobných zápisů v časopise věnovaném genealogickým zájmům nepřinese

užitek jen těm, kdo se nově dozvídá o jejich znáni, ale může se stát, že majitel pramene, z něhož zápis pochází, získá od některého z čtenářů jemu neznámá a významná doplňující fakta. Tak např. v této postile je podepsán Matěj Dlabal. O jeho existenci není nic víc známo. A přece je možné, že běží o osobu klíčového významu pro řešení posloupnosti majitelů knihy i jejích osudů - a právě v souvislosti s tím i pro zjištění příbuzenských vztahů jejich rodin.

Na první pohled nesporná je zajisté cena křestních či úmrtních zápisů z dob před vznikem farních matrik. Nezapomene však na trpké zkušenosti s chudobou údajů v matrikách ze 17., ale ještě i z 18. stol. Soukromé záznamy je snadno mohou podstatně doplnit. A jsou ostatně případy, že se některý údaj do farní knihy nedoplatřením vůbec nedostal. Na zprávě o smrti Vojtěcha Macháčka v r. 1817 ocení genealog zvlášť vyjmenování dosud žijících dětí. Význam takového záznamu vrůstá při změnách bydliště rodiny, při rozptýlení jejich příslušníků z rodiště nebo u rodin s příjmením nadměrně rozšířeným v obci a okolí. Zápisů u událostech, jako jsou povodeně, neúroda ap. se dotýkají života všech současníků v obci i okolí a mohou vyvolat tím širší zájem i cennou odezvu.

Z naznačených důvodů jsou tyto řádky nejen rodopisnou informací, ale - a snad v první řadě - i výzvou k čtenářům. Jedenak, aby v pečlivém opise i s řádným označením pramene a jeho uložení neopomněli podat zprávu redakci našich Listů o záznamech tohoto druhu, ať je poznali v originále nebo četli jejich přepis kdekoli v tisku (noviny, časopisy, knihy) - jedenak, aby informovali redakci o všem, čím by bylo lze doplnit obsah a rodopisnou hodnotu soukromě vzniklých záznamů, které budou v našich Listech uveřejněny.

Při takovém počínání a vzájemné pomoci může být každý účastník neočekávaně odměněn informacemi, o nichž nemá dnes ani tušení nebo po kterých dosud pátrá bez výsledku.

- Vysvětlivky: Pozn. redakce: Pro pravděpodobnost badatelského nálezu je nepříznivé
 1. Knihopis č. 3104 to, že antikvariáty odmítají knihy s vpisky.
 2. Část listu je utržena a proto je zápis neúplný.

Rudolf Hlava

RODOVÉ ZÁZNAMY FRANTIŠKA MARTINA PECLA

Jedním z rodopisných pramenů jsou záznamy na předešlých starých knih. Žel, mnoho zápisů bere za své při převazbách. Neúcta potomku k dědictví po předcích i jiné přičiny vedou k tomu, že mnoho starých tisků je ničeno nebo putuje do antikvariátů. Rodové záznamy a vlastnické vpisky jsou před dáním do prodeje často vymazávány, vytrhovány, přelepovány, heraldická exlibris snímána apod., aby nešlo zjistit původní majitele knihy. Je škoda, přidou-li tak nazmar cenné rodopisné doklady.

Ve své knihovně mám Bibli Českou, vydanou v Praze r. 1780 z příkazu arcibiskupa Antonína Petra Příchovského z Příhovic (Knihopis č. 1113). Bible patřila Františku Martinovi Pelclovi, jak svědí jeho rukou psané záznamy o předcích a dětech. Psal je na předešlý po r. 1780 a později, jak dokládá jiná barva inkoustu i měnící se rukopis, doplnoval. Knihu po něm zdědil syn Václav Prokop Pelcl a vepsal na předsádku záznamy o svých dětech. Měl též osm dětí jako F.M. Pelcl. Každé z nich se rozšelo jinam do světa.

Komu z potomků Pelcových bible po r. 1851 patřila a jaké prožívala osudy než našla útulek u mne, o tom bohužel záznamy chybí. Zachovaly se pouze tyto:

1. Avus meus fuit Joannes Pelzel, judex in pago Stibnitzi Maior dicto post Richnovium versus comitatum Glacensem sito. Illic genuit filios quinque, quos inter fuit pater meus.
2. Franciscus Adamus. Duxit uxorem Elisabetham Marsängerin, judicis in pago Kaczerow filiam, quam ex subditela pretio redemit. Habitaculum Richnovii pannificum fixit civisque effectus est. Genuit filios, qui eti-
1. Mým dědem byl Jan Pelzel, rychtář ve vsi Zdobnici Velké řečené, ležící za Rychnovem směrem k hrabství Kladskému. Zde zpoplabil 5 synů, mezi nimiž byl můj otec
2. František Adam. Oženil se s Alžbětou Marsängerovou, dcerou rychtáře ve vesnici Kačerově, kterou vykoupil z poddanství. Postavil si v Rychnově soukenické obydli a stal se měšťanem. Synů, jež jsou ještě nyní

amnunc supersunt, quatuor, quorum nomina
Franciscus Martinus, Josephus, Antonius (+),
Joannes. Filias quoque quatuor, quae adhuc
vivunt. Huius ergo filius, qui mortuis paren-
tibus patris vicem egit fratres et sorores edu-
cando

3. Franciscus Martinus Pelzel, litteris
deditus, Pragam se contulit, absolutis stu-
diis ephorum juniorum comitum egit. Uxorem
duxit Franciscam Schindlerianam, officialis
oeconomiae Linaiae (= Hlínany) filiam A.1778,
11. Jan.

Proles :

1. Fridericus Bohuslaus,	nascitur	anno 1779, 25.Julii
		+ 1796, 9.Julii
2. Franciscus Carolus	1780, 5.Nov.	
3. Josepha	1782, 20.Febr.	
4. Antonia	1784, 25.Aug.	
5. Wenceslaus Procop.	1785, 27.Nov.	
	+ 1851, 3.prosince	
6. Carolina	1787, 4.Junii	
7. Johanna Anna	1788, 25.Julii	
8. Johannes Ladislaus	1790, 14.Oct.	

Připsáno jinou rukou :

Ad. 5 : Wáclaw Prokop Pelcl , nadlesní
v Rychnově má děti :
od první manželky, roz. Knaurové
1. Františka, nadlesního ve Šternberku
od druhé ženy, rozené Hauptmanové ze Zás-
muk :
2. Luďka, c.k.vrchn.pošt. kontr.ve Vídni
3. Karla, plukovníka v Hradci Štýrském
4. Františku, zasnoub. Štillerovou, zemře-
la v Rudníku
5. Žofii, vdanou za Bohutínského, zemřela
v Rakovníku
6. Růženku,(provdanou)za Glassra,c.k.vr-
chn. radu u zemského soudu v Praze
7. Václava, úředníka žel.dráhy v Černo-
vicích (Bukovina)
8. Josefa, úředníka žel.dráhy v Teplicích
(Čechy)

na živu, zrodil čtyři, jejichž jména jsou
František Martin, Josef, Antonín(+), Jan.
A též čtyři dcery, které dosud žijí. Synem
totoho, který se po smrti rodičů na místě otce
staral o výchovu bratří a sester, byl

3. František Mārtin Pelzel, který byl dán
na studie; odebral se do Prahy a po skončení
studí byl vychovatelem mladých hrabat. Za
manželku pojal Františku Schindlerovou, dce-
ru hospodářského úředníka v Hlínanech, 11.
ledna roku 1778.

Děti :

1. Bedřich Bohuslav	narozen	roku 1779, 25.červce
		+ 1796, 9.červce
2. František Karel	1780,	5.listop.
3. Josefa	1782,	20.února
4. Antonia	1784,	25.srpna
5. Václav Prokop	1785,	27.listop.
	+ 1851, 3.prosinc.	
6. Karolina	1787,	4.června
7. Johanna Anna	1788,	25.červce
8. Jan Ladislav	1790,	14.října

Lidé, kteří si budou vědomi, že nejsou sami pro sebe na světě, nýbrž že přenášeší ně-
jakého génia rodu, budou mít mnohem více blahodárné odpovědnosti.

Jan B. Kozák

Je to konec konců rodny kraj, jímž a skrze nějž se učíme milovati celou vlast.

Josef Pekař

Rodina založená manželstvím je základním článkem naší společnosti, která všeobecně chrá-
ní rodinné vztahy.

Zákon o rodině, č. 94/1963 Sb., čl. II.

Václav Elznic

PORUČENSTVÍ A LÉTA SPRAVEDLIVÁ V STAROČESKÉM PRÁVU

Téměř v každém zápisu starého listu kšaftovního /posledního pořízení, t. j. závěti/, nalezneme opatření, týkající se nezletilých dědiců s tím, že jejich poručníci povinnováni budou vydati dědictví, až dědici nabudou let spravedlivých, nebo let rozumných, právních, přirozených či dospělých. Z přirozené souvislosti poznáváme, že tu jde o dobu zletilosti /impubertas/ sirotka a současné ukončení věku nedospělého či sirotčího. Bez podrobného zkoumání rozsahu právní způsobilosti ve věku dětském a v dalším období nezletilosti až do dosažení zákoně věkové hranice, kdy osoba se stává svéprávnou a neomezeně způsobilou k právním činům, zastavíme se právě u této věkové hranice v různých dobách českých dějin.

Víme, že u nás je uzákoněna věková hranice zletilosti 18 let pro muže i ženu, nezletilci /starší však než 16 let/ nabývají zletilosti pouze uzavřením manželství a tuto svou zletilost neztrácejí ani tehdy, když manželství zaniklo (bylo prohlášeno) za neplatné. Za prvé republiky byla tato hranice vyšší a činila pro obě pohlaví 21 let /zákon z 23. VII. 1919/. Pro úplnost musíme dodat, že nyní i dříve platí výjimky, neboť otcovská resp. poručenská moc muže být soudním rozhodnutím zkrácena nebo naopak prodloužena zbaběním svéprávnosti. Před rokem 1919 platilo u nás právo rakouské, podle něhož zletilost se počítala od dosažení 24 let /zak. obč. čl. 21/. Není však bez zajímavosti, že dle tohoto práva stačilo k uzavření manželství pro hocha i dívku pouhých 14 let, dal-li otec nebo poručník i snatkou souhlas. V téže době činila zletilost v Německu u dcer 24 let, u synů 25 let.

Všeobecně je méně známé, že v starém českém právu ještě v začátku 16. století se zletilosti nenabývalo pouhým dosažením jistého věku, ale teprve oddělením od původního statku rodinného. Tak např. v české verzi šábského zrcadla z počátku XV. století, která však nebyla platným zákoníkem a jíž se užívalo jen pomocně, čteme /fol. 105/: "Otec má svého syna od sebe odrápravit neb oddělit, když jest pětmezcetma / = 25/ let stáří s tokilem zbožie, jakož dostati mož takově, aby jemu větce čest ostala, neuční-li toho otec rád, syn jej k tomu mož dobrě připravit právem před svým rychtářem, a nemá-li ten otec vice než jedno dětě, on jemu z práva dá pátu čestí zbožie, pakli má vice dětí než jedno, tlhdy on dělí s právem, že jemu tři čestí ostatná a dětem ostatneta dvě čestí." Dodatkem k tomu můžeme si přečíst /fol. 100/: "Jestliže který jest všecky své děti oddělil a vysadil a on ještě má nabytok, doníž sebú ve zdraví vlánde, ten nabytok dán on komuž chce. Pakli příde na smrtelenou posteli, tehdy s tiem nemóž nic učiniti, než... nedav svej ženě nabytkového zbožie, což nabytkového zbožie má, to dá své ženě všecko, ač chcť to učiniti s právem, a duši její diel, leč jsú kterú úmluvu v hromadu přišli". Jinak tomu však bylo u sirotků, neboť v starších dobách nerzhodovala léta, nýbrž určitou známkou tělesné dospělosti. O tom nám podává podrobné zprávy Viktorin Kornel z Všeňehrad ve znamenitém právním spise z r. 1508: "Knihy devatery o právích a súdích i o dískách země České" /poslední tisk v Praze r. 1874 prací Hermenegilda Jirečka/. Můžeme tu číst:

"Léta sirotkům spravedlivá v zemi české dvojím obyčejem přicházejí. Jedna skrze přirozenie a přirozená slová, druhá skrze vyplněnie a dání královské a slová králem daná, ale oboje spravedlivých jméno drží. Léta přirozená v zemi české ne vedle jistého počtu let, ale vedle dokonalosti přirození se čtú: na mužském pohlaví, když se brada spí aneb když lóno chlupatí a kdež se koli jedno z toho dvého ukáže, dosti jest, a není potřebie obého, nebo množí muži až do starosti se nalézají, ješto na bradě chlupu žádného mieti nebudú, a na ženském pohlaví, když se prsy pučí a nadýmají. Ale že ne vždycky to zřetelně poznáno býti může, a zvláště skrze hleděnie zdaleka, opatřeno jest v právě zemském od starých, aby mohlo skrze dotčenie srozumieno býti súkromě zblízka, a to beze všie hanby toho, komuž se léta ohledují, tak děvečky nebo pacholíka, aby tomu nebo té, kterýž nebo kteráž se na pohledění zdá let němíti, od ūředníků menších skrze ohledánie, dotčenie a blízké opatřenie, že léta má, mohlo srozuměno býti. A též tomu nebo té, kterýž se zdá léta mieti na postavě, skrze blízké ohledání že jich nemá, aby mohlo být poznáno."

Tělesným ohledáním byli pod přísahou pověřeni dva úředníci podle příslušnosti stavu,

/ne sám jeden, ani všichni společně, ani která osoba jiná přítomna býti nemá/. Kornel ze Všebrd k tomu dodává: "A obyčejně ani rodičové sami pravě let dětí svých nepamatují, leč je napsána kde majú. Ale toto po přirození let spravedlivých vyhledánie žádného zklamati nemůže, neb se děje netoliko viděníem, ale i dotčením, ale ono, kteréž se po počtu let zachovává, všecko na slyšení samém záležie, neb chtie, aby děvečka každá ve dvanácti letech a pacholík ve čtrnácti léta spravedlivá měl. Ale více i svědek očity jeden, nežli ušatých deset, jakž jest jeden napsal. Z té příčiny najspravedlivějšie let přirozených nalezenie jest po ohledání přirození, tak jakž se v Čechách v právě zemském léta přirozená vážie, a za starých sú se i jinde též vážila. Potud Viktorín Kornel ze Všebrd.

Je nesporné, že předepsané ohledání pohlaví a prsů viděním i dotýkáním působilo začasné rozpaky a tak na Moravě opustil tento zvyk jako první Ctibor z Cimburka a zavedl zletilost počítáním let: "aby ten posměch snat byl, léta pacholík panský má v 16. letech, děvečka slechetnica 14, zemanský pacholík v 17., a děvečka v 15., sedliský pacholík v 18. a děvečka v 16. .. a také jest slušnejší těch let míra, než takové ohledávání" /Kniha tovačovská 1.c./. Přesto nachází se na Moravě v r. 1486 příklad, že "páni ohledali jsú sirotka Jana z Mutěnic podle práva, želeta má. /Kniha ouzka, 105/. Naproti tomu Práva Kutenská /fol. 66/ uvádějí: "Nedošloho pak věku nebo let nemajíc.... sloví, kterí ještě 14 let nemají podle řeholy práva tak říkují: dospělých let jsú ti samcové, kteríž mají 14 let, ale samice mužom hodny bývají ve 14 letech a slovút v latině puberes t. rúnovatí od rúny, t. od stydlivosti těla, kterážto nejprv v nich kvéstia začiná, neb tu místa při údech plodných počínají tehda chlupatěti".

Věk čtrnácti let věbec byl považován u chlapců za hranici zletilosti, jak vyplývá z různých jiných ustanovení. Tak uvedené české švábské zrcadlo říká /fol. 116/: "Doníž člověk pod čtrnádste let jest, dotud nemoz svého života krádežem proviniti." Teprve v Koldinových právech městských, čl. D 26, jsou u sirotků ustálena léta spravedlivá u mužů na 18 let, a u žen na 15 let. Zákonou normou, dlouhá léta platnou, bylo ustanovení kap. N. XIII Obnověného práva a zřízení zemského z r. 1627 o právních létech sirotků pohlaví mužského 20 let, a pohlaví ženského 15 let /kap. N. XVI/. V souladu s tím je i znění kap. D XIII ocesbách, které při soudních přích svědčiti nemohou /citováno doslovně/: ... osoby mužského pohlaví, kteří let dvacítí, ženského pak pohlaví patnácti nedosáhli, též lidé na rozumu nedostateční, i ti, kteří cti odsauzeni jsou, a zjevné kurvy k svědomí přijímané býti nemají."

Tyto úvahy nás snadno již dovedou k určení data našeho dávného předka, kdy jiné pomůcky a zápisu selhávají, zejména v dobách před zavedením matríc.

Co se týče poručníků, tu lze povšechně říci, že staré právo české převzalo trojí druh poručenství, jak je znalo právo římské: poručenství otcem učiněné za jeho života zdravého nebo na smrtelné posteli /tutela testamentaria/, dále přirozené poručenství zletilých příbuzných /tutela legitima/, když tito byli a otec žádného neustanovil /a to v pořadí příbuzenské blízkosti, t. j. nejprve zletilí bratři nebo sestry, pak strýcové atd./, nebo když ustanovení poručníci před dosažením plných let zemřeli, a konečně poručenství dané vrchností /tutela dativa/, nebylo-li věbec žádných příbuzných. Poručníci všech stupňů byli zavázáni dobré hospodařití, statků sirotků neumenšovat, spíše rozmožovat. Podle Viktorina Kornela ze Všebrd i příbuzní poručníci podléhají souhlasu krále. Králem daný poručník ... má sirotkem dostatečně ujistití dskami, že jim statku jich nebude umenšovat, rukojmí dosti za to majícím, jinak neučiní-li toho, nepojde jemu královské danie.

Má také každý poručník králem daný a povinen jest sirotkům, když k letám přirozeným přijdú, dědin, zboží a statku jich nejprve postúpiti, a počet z dědictví a statku jich i ze všech užitkov spravedlivý učiniti, a má jim dědictví všeho a zboží a gruntov zúplna beze všeho umenšenie postúpiti, a z užívání úrokov, platov, rybníků, lesov, nábytkov, svrchkův, peněz a všech dochodov jich počet učiniti. Pakli by jim zboží a statku jich umenšil, tehdy těm sirotkům nenie potřebie súdu čekati, ani z toho poručníka pohoniti, než vezmúce komorníka, hned se mají v dědictví poručníka svého, i v dědictví rukojmě jeho vedlé práva uvázati ve všecko, a to mají držeti a toho požívat tak dlugo, dokud by se jim nezaplatilo to vše, což by

jim od poručníka bylo dědictví a statku jich umenšeno a utraceno.....". Ručil tudíž poručník celým svým majetkem za správu sirotčích statků jemu svěřených. Pouze otcem daný poručník měl také právo přizvat si dalšího poručníka k správě majetku, nesměl však se sirotky činiti žádná majetková ujednání, dokud nebyli plnoletí. Skládati úč-

ty byl povinen také poručník přirozený z řad příbuzenstva , ne však poručník daný otcem, neboť pouze ten mohl sirotčí dědictví prodati, zastaviti i zaplati, leda by se již při přijímání poručenství zavázel k tomu, že účet dědicům vydá. Pak byl k tomu povinen ne z práva, ale z dobrovolného závazku. Bylo-li poručník více, nesměl žádny z nich činiti nic bez vědomí ostatních.

Každé takové poručenství bylo vkládáno do desk zemských. Povinně tak činil poručník přirozený a králem daný. Právo země vycházelo z faktu, že král jako takový byl nejvyšším ochráncem sirotků a vdov, a proto také mu náleželo právo udělovat zletilost sirotkům z důležitých příčin /léta králem daná/. "Neb když otec některý umře a děti po sobě nechá, nechá také i statku, nechá také i dluhov. Sirotci dluhov zaplatit nemohou a závad otcovských vyvaditi bez uprodání statku svého... Poručníci sirotčí zvláště králem daní nebo příbuzný /nebo otcovští poručníci všecko učiniti mohou s statkem sirotčím, což jest otec jich učiniti mohl, nebo což by sami sirotci let spravedlivých dojdúce, učiniti mohli/ statku sirotčieho uprodadúce ve dsky klásti chtie i nemohú, nebo sú se zavázali statku sirotčího neumenšovati. A sirotci sami také ve dsky klásti nemohú, neb let spravedlivých nemají, a také ani příbuzný ani nepříbuzný ani králem daný poručník té moci nemá, aby statek sirotčí mohl prodávat...".

Proto aby k menší škodě došlo, požádali poručníci krále o dání let přirozených jejich svěřenci, a tak jedině bylo možno odprodатi díl statku, aby nepozbyli vše. I toto léta dání bylo do desk vkládáno i se jmény těch, kteří je doporučovali. Je zajímavé, že Kornel ze Všehrd nikde se nezmínuje o tom, že by sirotci, došli let právních, byli povinni v deskách zemských udělovat absolutorium svým poručníkům a ručitelům. A přeci se tak dalo, jak vidíme z připojeného výpisu z desk zemských, ale též z kapitoly o placení ze zápisů v deskách, a to od děkování z poručenství /knihu VIII - Všehrd/:

"Když sirotek z poručenství děkuje poručníkům svým, jestliže jest jeden poručník, teh-dá má dáti čtyřicetčtyři groše, pakli viece jich jest než jeden, každý tolikéz, a od toho mají poručníci sami, ne sirotci platiti..... neb se tu sirotkov níč, než poručníkův samých všecko dotýče, a toho poručníkem jest, ne sirotkem potřebí". Je chvályhodné, že autor De-vatero knih téměř pro všechna podání a zápisy v deskách připojil příklady, jak mají být psány, dokonce připojil pro krále i stat: Forma a způsob let dání, hlava čtyřidcátá devátá: "Jiří z Božie milosti Český král z plnosti moci své a milosti zvláště Otíkovi z Homole, synu někdy Hynka z Homole, ačkoliv let nemá, léta spravedlivá dal jest". Na poděkování z poručenství příklad nedal a proto na závěr uvádíme naš vlastní z desk zemských větších, DZV 26 D13: V sobotu po Sv. Třech králech (8./II.) 1592:

"Karel Elsnic z Elsnic přiznal před pány pražskými, že Bernartovi Elsnicovi z Elsnic a na Vrbičanech bratru svému z poručenství děkuje, a slíbil jest nadepsaný Karel Elsnic z Elsnic sám za sebe i za své dědice a budoucí, že se na téhož Bernarta Elsnice z Elsnic ani na dědice a budoucí, co se téhož poručenství dotýče nevracovati a nastupovati, ani na dědin jich naříkati nechce, nemá ani moci bude nižádným právem ani skutkem na časy budoucí a věčné, neb jest on Bernart Elsnic z Elsnic k němu Karlovi Elsnicovi z Elsnic bratru svému jakožto věrný a spravedlivý bratr a poručník zachoval." Také "Obnověné právo a zřízení zemské" z roku 1627 kap. N. XV. přikazuje při dosažení zletilosti sirotka "z poručenství dskami zemskými děkovati."

Prameny: Viktorín Kornel ze Všehrd: Knihy dewatery o právech a súdiech i o dskách země české" /r. 1508/, V. Brandl: Glossarium, /Brno 1876/, Desky zemské větši 26, D 13 z roku 1592, Archiv hl. m. Prahy, rkp. č. 1864. Obnověné právo a zřízení zemské dědičného království Českého, 1627.

Jestliže myšlenka, jež nás přivádí na stopu, slovo, jež může vést k rozšíření problému, nebo významný fakt, nejsou okamžitě vletu zachyceny, pak ztrácíme jeden objev nebo ho alespon odkládáme o několik generací.

Fournier

Jindřich Procházka PO STOPÁCH ČESKÝCH VYSTĚHOVALCŮ DO CHORVATSKA

Stává se, že narázíme někdy při rodopisné práci na nečekaný objev.

Můj děd Josef Procházka, jeho starší bratr Václav a sestra Kateřina prov. Vedrová se vystěhovali v letech 1878/1882 z Čech do Chorvatska. S dětmi, snachami, zeti i vnučaty přijelo jich tehdy do nového domova postupně 44. Zakotvili ve Vel. Zdencích, kde posílili svým počtem dosti početnou českou kolonii již od dřívějška tam usedlou.

Je to osada vzdálená asi 90 km vzdušnou čarou východně od Záhřebe. Do okupace tam žilo mezi asi 1400 obyvateli 42 % Čechů. Po návratu značného počtu z nich po válce do Československa velkozdenecká česká, kdysi velmi agilní kolonie pozvolna upadá.

Když jsem se r. 1935 začal zabývat rodopisem, pídal jsem se především po pohnutkách, které přiměly mého děda i jiné přesbuzné k opuštění vlasti. Poněvadž byli před jejich příchodem usazeni ve Vel. Zdencích již jiní krajané, zajímalo mne též dovědět se, kteří z nich se tam přistěhovali jako první a kdy to bylo. Mnoho pramenů nebylo.

V díle Czörniga, Ethnographie der Oesterreichischen Monarchie jsem se dočetl ve III. díle, str. 109 :

"... Též do charvátské Hranice byly přijaty české rodiny se zajištěním tří daní prostých let. R. 1826 bylo v osadě Praesad (Ivanovo selo) na území pluku svatojirskeho osídleno 68 takových rodin a na území pluku kříževského v osadách Veliki Zdenci, Laminec a Nova Plavnica 32 rodin ... "

Touž otázkou zabýval se před léty i prof. Dr. Rudolf Turčín, který se o výsledku svého bádání zmínil v Národnostním obzoru, Praha 1937 : "O Vel. Zdencích jsem zjistil, že usazování Čechů v této obci můžeme pozorovat ve větší míře teprve od počátku let sedmdesátých, neboť před tím tam přicházeli jen jednotlivci v delších časových odstupech: 1824, 1844, 1848, 1863, 1866 a 1868. Patrně se první kolonisté odstěhovali, což v té době nebylo nijak zvláštního. Avšak v letech 1876-1878 přicházeli Češi do Vel. Zdenců ve větším počtu."

Z těchto pramenů jsem se sice dověděl, kdy se jednotlivci nebo jednotlivé skupiny Čechů do Vel. Zdenců přistěhovali, nikoliv však, kdy a kteří to byli. Pokoušel jsem se to tedy zjistit dotazy u přesbuzných a jejich prostřednictvím i u ostatních obyvatel osady - avšak marně. Byla nutné pokračovat jiným směrem. Ten mi dala osoba Václava Procházky, pravnuka Václava Procházky, který se do Vel. Zdenců přistěhoval r. 1878. Ten se 22.1.1933 oženil s Barborkou, dcerou charvátských rodiců Milana a Františky Bengezových. Při zjišťování jejich bližších dat vyšlo najevo, že je otec jeho novomanželky, Milan, vnukem českého přistěhovalce Jana Zadiny, který prý přišel do Vel. Zdenců odnepaměl z německobrodského okresu kolem r. 1848. Přišel do Benzezů na statek a přijal příjmení podle tehdejšího zvyku (po usedlosti).

Domněnka, že se zase odstěhoval, padla a "mrtvý bod" byl odstraněn. Zadina patří do skupiny velmi starých českých přistěhovalců do Vel. Zdenců - předků tamějších rodin. Soustavným srovnáním záznamů (matrิกy a j. zápisů) bude snad možné vypátrati pod ne-českými příjmeními dřívější (ještě starší) přistěhovalce.

K článku Jindř. V. Bezděky v č. 8 Listů GH SVATOHORSKÉ SŇATKY

V článku neuvedl autor všechny svědky, kněze a j.přítomné. Zapůjčil nám však své texty, ze kterých jsme dodatečně sestavili seznam vyněchaných jmen, jako možnou badatelskou pomůcku.

Vysvětlivky zkratek: P. = páter ; vener. = venerosus ; rev. = reverendus ;
ing. = ingenuus ; gen. = generosus ; praen. = praenobilis ; perill. = perillustris ;
dnus, dna = dominus, domina ; br. = bratr ; ses. = sestra ; pa = panna ; ord. = ordinis ;
Sj. = Societas Iesu /Jezuiti/

- Poznámky k některým snátkům:
- 1 O snatku Anny Marie, židovky dne 23.1.1703 viz práce prof. Fr. Klímy : Příbramská impressi, Příbram 1947
 - 2 18.2.1727 - oddávající je br. nevěsty
 - 3 27.6.1730 - nevěsta i ženich jsou z Rožmitálu
 - 4 24.10.1730 - Nová Hospoda je mansfeldským majetkem
- Amalie ex Beroun , 2.2.1706
 Arnold Karel, měšťan St.Prahy, 18.9.1728 .
 Bafinová Františka Anna, 3.5.1736
 Beck František, P., 23.1.1753
 Benda Josef, dnus, písar kontribuční na Hluboké, 18.4.1736
 Bernecké Jan a Josefa, de Berghausen, br. a ses, ženicha 3.2.1705
 (ex) Beroun Amalie, 2.2.1706
 Blascus Ferdinand, - Jakub, P. kaplan bohemický a - ová Anna, 3.5.1736
 Clauer Jan, dnus 22.1.1736
 Crocin František, rev.dnus, křižovník s červhvězdou, farář knínensis 27.2.1702
 Čečatka Jan, a - ová Dorota, 31.1.1708
 Čečatka Martin, dnus z Příbrami 27.7.1731
 Čermáková Otilie, pa. 18.4.1736
 Černý Daniel, jinoch (ing.) br. nevěsty 9.1.1702
 Čížková Ester 26.10.1721
 Čížková Terezie, pa., 23.6.1730
 Fišer Filip, dnus z Příbrami 11.7.1782
 Frauenberg Matyáš, dnus, otec nevěsty 24.10. 1730
 Giller Václav, rev. P., superior 2.6.1729
 Grafmeyer Alois, dnus z Příbrami 11.7.1782
 Hilgartner Frant., dnus 24.10.1730
 Hrázová Anna, pa. 24.5.1730
 Hrdlička Martin, dnus 18.9.1728
 Hujal Tomáš, gen.dnus 2.2.1706
 Ilunáček Jan, praen.dnus 24.5.1730
 Iser Jiří, dnus z Příbrami 27.7.1731
 Jančárová Ludmila, pa., dc,dni kapitani z Blatné 9.1.1702
 Kamlach Matěj, br.nevěsty 22.5.1726
 Kmer Josef, farář ze St.Sedla 24.10.1730
 Kocour Martin a - ová Anna 2.2.1707
 Kolík Václav 26.10.1721
 Krameriová Magdalena, pa., 27.7.1731
 Kraus Martin 22.5.1726
 Krocín viz Crocin
 Kušovský Ignác, dnus 2.5.1708
 Lauerová Antonie 12.1.1736
 Libertin Jan 26.10.1721
 Lisý Vavřinec, P., představený kostela Ara Maria 22.5.1726
 Lorencová Dorota 31.1.1708
 Mayerová Clara 20.10.1706
 Meissner Frant.,dnus, br.nevěsty a - Leonard, praen.ac excellimus dnus, otec nevěsty 12.1.1736
 Meissnerová Antonie, pa., - Terezie, pa., -Terezie, dna, macecha nevěsty 12.1.1736
 Michálková Anna 26.10.1721
- Mika Joachim, praen.dnus, senator příbramský 2.6.1729
 Miller Karel, rev.dnus, br.nevěsty a - ová Rozarie, 24.4.1744
 Millingerová Tereza, pa., 9.1.1702
 Mladá Kateřina, pa., 27.7.1731
 Mladota Vilém, leden 1721
 Netterová Rozina, manželka Jindřicha Nette-ra, sklenáře, měšťanka příbramská 27.2. 1702
 Oberstinová Anna, dna 2.5.1708
 Obitecký, rev.perill, dnus, consistoriální assessor Caietánský 29.5.1738
 Otecký ?Obitecký? Václav, vener.dnus,křižovník s červ.hvězdou, děkan karlovarský 12.1.1736
 Pacovská Salomena, pa., z Mirovic 22.5.1726
 Padovcová Terezie, pa., z Mirovic 22.5.1726
 Pfeifer Jan, dnus 20.10.1706
 Pichmann Josef, praen.dnus, primator příbramský 2.6.1729 a 24.5.1730
 Prachinová Anna, pa., 24.10.1730
 Profenová Františka Ludmila, nevěsta z Něm. Brodu 2.5.1708
 Příhoda Prokop, P., rev.dnus superior (oddávající) 27.6.1730, 18.4.1736 a 3.5.1736
 Quisová Anna, dna z Příbrami 24.10.1730
 Rieger Václav, příbramský synek 9.1.1702 a dnus 27.6.1730
 Schauer Vojtěch, dnus 18.4.1736
 Schmidová Františka, pa., 18.4.1736
 Schnabel, praen.dnus,vicesyndicus Malé Strany 26.7.1728
 Sick Antonín, dnus, ženichův ujec, - Josef, praen.dnus a jeho manželka - ová Antonie, roz. Laurová 12.1.1736
 Slavík Josef, rev.dnus, farář velhartický 26.6.1741
 Smrkovský Ondřej, pan, 20.10.1706
 Starý Josef, rev.,P.,ord. St.Dominici 7.4. 1750
 Striezel František, rev.dnus, křižovník s červhvězdou, kaplan culmenses a - ová Františka, dna, matka ženicha, 12.1.1736
 Strimová Ludmila 20.10.1706
 Svojšická Barbora, pa., 2.6.1729
 Štorchová Kateřina, pa., 18.4.1736
 Štraf Antonín,(ing.)mladík z Příbrami 9.1. 1702
 Štraf František, 31.1.1708
 Švih Leopold, ven.dnus, děkan kadaňský 27.7. 1731
 Tanzer Jan, dnus, 12.1.1736

Teichmann Jan Jiří, ženich 2.5.1708	Vratislav Norbert, perill.dnus, hrábě, 24.4.
Tchoř Daniel, měštan příbramský 27.2.1702	1744
Ulm Václav 2.2.1707	Werbeck Jan, dnus, medic.dr., s manželkou
Ulmová Anna, ses. Jakuba Ulma 2.2.1706	Kateřinou, sestrou nevěsty 12.1.1736
Unger, vener.dnus, děkan příbramský 2.6. 1729 a 24.5.1730	Killinger Kristián Ferdinand, dnus, medic.dr., z K.Varů, 12.1.1736
Unger Jan 2.2.1707	Zahrádka Ignác, perill.dnus, leden 1721
Vašátko Ignác 2.6.1729	Zwiecker Ignác 2.5.1708 a — Jonathan, P., 31.1.1708
Vlašincová Ludmila 31.1.1708	
Vodák Jiří, P., S.J. z Castorensi Lauka (Bo- ber u Zacléře)	Žák Bartoloměj, P., 6.8.1720 a 26.10.1721

Pavel R. Pokorný

JEŠTĚ KE ZNAKU MĚSTA NEVEKLOVA

V pátém čísle Listů GHSP byl uveřejněn krátký článek o erbu města Neveklova. Vzhledem k tomu, že obsahuje některé nepřesnosti, vracím se k této problematice ještě jednou. Neveklov se připomíná jako městečko (opidum) již v listině krále Václava II. ze dne 6.1. 1301, kterou se potvrzuji statky kláštera křižovníků božího hrobu na Zderaze. Městečkem je důsledně nazýván i v privilegiu Ferdinanda I. z 12. ledna 1564. Toto datum uvádí Vidimský jako datum povýšení na město a udělení znaku, což od něho převzal, i když bez datace, Ottův slovník naučný. Podívejme se však jaké vlastně privilegium bylo uděleno Neveklovu roku 1564.

"My Ferdinand etc. oznamujeme tímto listem všem, že jsme od slovutného Adama Řepy z Neveklova na Tloskově věrného našeho milého ponížen prošení, abychom městečku a poddaným jeho v městečku Neveklově dva jarmarky roční - jeden na den Nalezení Svatého Kříže a druhý na den sv. Florencie, to jest před svatým Matoušem tři dny - milostivě dali a k tomu trh těhotně každé pondělí znovu vysaditi ráčili. K jehožto pokorné prosbě nakloněni jsouce s dobrým rozmyslem naším jistým vědomím, mocí královskou v Čechách dotyčné dva jarmarky s freyunkem obyčejným jakž vejš dotčeno jim dávati a znova vysazovati ráčíme ..." (Saalbuch 287/198b). O povýšení na město či dokonce udělení znaku neb pečeti není nikde ani stopy. Byl-li tedy znak udělen, muselo se tak stát někdy jindy, ale vzhledem k tomu, že literatura neuvedá jiné datum, je pravděpodobné, že jde o znak osvojený. Bylo by tedy vhodné povšimnout si na místě samém výskytu a stáří jednotlivých památek, aby otázka městského znaku byla uspokojivě vyřešena.

Karel Beránek

GENEALOGICKÉ PRAMENY V CÍRKEVNÍCH FONDECH STÁT. ÚSTŘ. ARCHIVU V PRAZE

Významnou složku archivních fondů Státního ústředního archivu tvoří církevní fondy. Přední místo mezi nimi pak zaujímá Archiv pražského arcibiskupství. Pražský biskup Arnošt z Pardubic byl sice již r.1344 povyšen na arcibiskupa, tento starší archiv však splynul v době sedisvakance po exkomunikaci Konráda z Vechty s archivem pražské metropolitní kapituly, která spravovala nemnoho zbývajících katolických far prostřednictvím administrátorů, a je uložen nyní v Archivu Pražského hradu (1). Pro genealogické studium mají zde význam hlavně protokoly se záznamy manželského soudu (2) a tiskem vydané ordinace kněží, (3) případně i konfirmační knihy. Vedle konsistoře "pod jednou", neboli "horější" působila v předbělohorské době v Praze ještě utrakvistická konsistoř "dolejší", z jejíhož úřadování se dochovaly z XVI. a XVII. stol. knihy akt rozdělené dnes mezi Archiv Karlovy univerzity a Státní ústřední archiv, částečně tiskem vydaná, a obsahující rovněž zápis y manželských přích (4). Vlastní archiv pražského arcibiskupství spravovaný dnes Státním ústředním archivem pojí svůj vznik s obnovením arcibiskupského stolce r.1561,

kdy se stal pražským arcibiskupem někdejší vídeňský biskup Antonín Brus z Mohelnice. Pro rodopisné studium jsou zde důležitými prameny jednak katalogy ordinací (t.j. svěcení kněží) z let 1604-1767 (sign. APA: B 3/3-15), kněžských závětí z let 1671-1777 (sign. APA: B 22/13 - B 23/9), jednak aktu manželského soudu z let 1621-1740 (sign. APA: B 21/1-16). Zvláštním druhem pramenů jsou pak zpovědní seznamy pražské arcidiecese, částečně vydané Šimákem, z let 1671-1811 (sign. APA: B 24/1 - B 30/4), v nichž jsou uváděna do počátku XVIII. stol. jména těch, kdo nepřistoupili k velikonoční zpovědi. Mladší svazky zpovědních seznamů jsou již pouhými statistikami bez jmen (5).

Vedle Archivu pražského arcibiskupství jsou v Státním ústředním archivu uložena ještě tzv. Jesuitica (tj. archivy české provincie jezuitského rádu a jeho staroměstské a novoměstské koleje), pozůstatky většiny archivů klášterů zrušených za vlády Josefa II. v Čechách a archivy některých pražských klášterů, které byly převzaty do péče Státního ústředního archivu r. 1950, t.j. předešlém archiv strahovský, břevnovský, augustiniánů u sv. Tomáše, archiv České františkánské provincie, archiv kapucínský, křížovníků s červenou hvězdou, piaristický, maltézský a posléze i archiv milosrdných bratří. Pro rodopisce mají význam z těchto archivů předešlý katalog řádových členů, necrologia klášterů, u jezuitů též "elogia", t.j. dopisy rektoriů kolejí oznamující úmrty jednotlivých členů rádu se stručnými životopisy zesnulých. Zvláštní postavení má ovšem archiv milosrdných bratří se svými nemocničními protokoly dnešní nemocnice na Františku v Praze (6).

Mimo tyto klášterní archivy, které jsem uvedl, jsou zde uloženy ještě další klášterní archivy, které však nemají takový význam pro rodopisné studium ani rozsahem, ani obsahem (7).

Poznámky:

- 1 Listiny archivu jsou zpřístupněny rukopisným inventářem, do r. 1419 pak tištěným katalogem od Jaroslava Eršíla a Jiřího Pražáka, "Archiv pražské metropolitní kapituly, I. (Katalog listin a listů z doby předhusitské)" (Praha 1956) rukopisy katalogem Antonína Podlahy "Catalogus manu scriptorum, qui in archivio capituli metropolitani Pragensis asservantur (Pragae 1923)
- 2 Jsou to např. zápisu v kodexech VI. 5, 6, 7, 8.
- 3 Cod. XVII (Editiones archivii et bibl. s.f. metropolitani capituli Prag. 9 [1922], Cod. XXI (Sborník hist. kroužku 5, [1904], str. 92).
- 4 Archiv Karlovy university: Oec. B 2, 4, 23, Státní ústřední archiv: APA: B 2/13 - 20, B 3/1 - 2, B 21/1 - 2.
- 5 Informaci o něm podává jednak rukopisný inventář, jednak tiskem vydaný "Pověstchný katalog arcibiskupského archivu v Praze" od dr. Antonína Podlahy (Praha 1925).
- 6 Ke všem těmto fondům jsou ve studovnách Státního ústředního archivu inventáře.
- 7 To je např. archiv Emauzského kláštera a minoritského kláštera u sv. Jakuba na Starém Městě.

Viktor Genttner K DĚJINÁM GOLČOVA JENÍKOVA

Předešlém si předešleme stručnou historii Golčovsko-Jeníkovské manufaktury zvané fabrika na tabák, jak je o ní psáno ve Venturově knize "Dějiny c.k. továrny na tabák v Sedlici 1812-1912".

Továrna v Sedlici je vlastně pokračováním manufaktury jeníkovské.

Hrabě Leopold Kolovrat - Krakovský koupil r. 1773 statky Jeníkov, Hostačov a Chlumec a využil ihned návrhu na zřízení státní manufaktury na tabák tím, že dal postavit v Jeníkově dvě velké budovy - dnes zvané zámek horní a dolní - pro tuto císařskou továrnu. Dostával z budov roční nájem 6 000 zl. Jeníkovská továrna byla větší než skoro současně zřízená továrna pražská 1785.

R. 1810 Leopold Kolovrat - Krakovský zemřel a ustavil svým dědicem Leopolda, hr. z Kolovrat, syna Františka Xav. z Kolovrat. Dědictví bylo napadeno a správa panství dosud administraci. Administrátori ck. dvorní agent p. Fr. Charger, p. Jan Stejnichler a p.

Jakub Máder, vrchní z Budkova nebyli jednotni v názorech na obchodní prosperitu panství a proto vedení továrny se rozhodlo přeložit výrobu tabáku jinam. Byly použity pak budovy zrušeného kláštera v Sedlici, kam se továrna 2.11.1812 odstěhovala.

V Jeníkově se vyráběl tabák kuřlavý a šnupavý. Tabákové smotky (jako provaznické) se dělaly tak, že kluci svinovali napřed tabákové duše zvané "pupy" a smotkař (spinner, špinar) spojoval pupy do tabákového provazu navrch s obalovým listem. Šnupavý tabák měl ten výrobní postup, že se šrotoval nebo krájel a pak suchý mlel a stoupoval, zapařoval a dorzával. Tabák šnupavý mlel zprvu v Hostačově v tzv. tabákovém mlýně mlynář Brandl, a když nestačil, tak později ve Žlebech i mlýn Gentnerův. Celkem se semílalo měsíčně cca 1000 vídeňských centů. Cena je známa z r. 1819 jako 30 x CMze za 1 ct. mouky tabákové.

Hlídku v jeníkovské manufaktuře zastávalo čáslavské vojsko. Teprve od 1.10.1811 bylo najmuti civilní přísežní hlídka (noční) s měsíčním platem 18 zl. šajnů.

Platy dělníků byly v oddělení šnupavého tabáku pro muže 30 až 36 kr. denně, pro ženy 24 kr.; v kuřlavém oddělení výroby byli placeni muži 30 až 36 kr., ženy 24 - 30 kr., bědnáři dostávali 40 kr. denně (po roce 1812).

Špináři, řezači, lisovači v paklárně, vážičky, paklikářky, balíči a zašíváč ptytlů ve šnupavé výrobě, byli placeni od kusu a vydělali 16 - 24 zl. šajnů měsíčně. (Na vysvětlenou: paklif = balíček).

Vedení manufaktury se skládalo zásadně ze správce, kontrolora a ekonoma. Ventura uvádí jména teprve z materiálu z roku 1805, kdy zač. června byla zřízena účtárna, a to přednostu Karla Sprunga, úředníka Jakuba Romanina a žurnalistu (= zapisovatele do účetního deníku) Karla Millera.

Z jeníkovských matrik jsem získal zajímavé poznatky (i když jen kusé) o zaměstnancích této "císařsko - královské tabační fabriky" z 18. století, umístěnou svou administrativou v č. 62. Ze zápisů je zřejmé, že fabrika zde byla již r. 1775; tedy hned jak byla hotova budo - va panství.

Uvedu, co bylo možno vyčerpat z matrik. Prefekt továrny bydlel v továrně a v letech 1775-1786 byl jím p. Ant. Ferdinand Pržiborský se ženou paní (Marií) Reginou Annou. Oficiálem (= úředníkem) při fabrice, bydlícím v č. 13 byl r. 1776 p. Amadeus de Pertold (zřejmě Berchtold) se ženou paní Terezií. R. 1785 tu byl premiátor magister p. Ant. Mattauch se ženou paní Antonín. Kasfrem (= pokladníkem) byl r. 1780 p. Ant. Khaur se ženou paní Kateřinou. Bydleli v továrně č. 62. Po něm 1784 to byl p. Karel Josef Hutter se ženou paní Marií Annou a bydleli v č. 77. Praktikantem byl r. 1796 p. Jan Čech příbuzný pana děkana P. Šebestiána Čeche a farské hospodyně panny Anny Marie Čecheové.

Duktor tabáčních listů (fumariae tabacae ductor) jinak také špinér byl r. 1777 František Pruch se ž. Alžbětou. Tabační fabrikants byl r. 1777 p. Petr Klagner (resp. Klekner) se ženou paní Veronikou, r. 1775 p. Konrád Klekner (resp. Klagner, r. 1779 Klekler) se ženou paní Veronikou, r. 1780-1785 p. Foroth Antonín se ženou paní Alžbětou (v r. 1782 už duktorem), r. 1780 p. Ant. Šustr se ženou paní Klarovou (v r. 1781 už duktorem), r. 1780 František Schön. Později r. 1804 a 1805 je špinerem Ignác Ulrich. Laborans byl r. 1775 p. Florián Madler (dříve krejčí) se ženou paní Magdalenu. Portýrem v r. 1780 - bydlícím v č. 119 - byl Josef Musil se ženou Kateřinou. Nádeníkem r. 1809 byl Linhart Václav se ženou Barborkou, dcerou Kašpara a Barbory Heršovic.

V poddanském městečku Jeníkově se mnoho zvláštního přímo neudálo, ačkoliv obyvatelé byli informováni o světových událostech prakticky denně.

Golčuv Jeníkov leží na hlavní říšské silnici (teresiánské chaussée) a proto tu o včasné informovanost o vnitřních i mezinárodních událostech nebyla nouze. Jezdily tu pravidelné dostavníky, někdy tálha vojska a každou chvíli jízdní poslové mezi Vídni a Prahou napájeli tu své koně i sebe v mnoha hospodách.

Při excerptci z matrik jsem potkal jen několik zajímavých událostí, které rozvlnily hladinu městečka. Vždyť zajímavostí je i to, že v zájezdní hospodě na Kocourku (čp. 17 na predměstí nazývaném dnes Ráj; budovy této zájezdní hospody s průjezdní komunikací dodnes existují - chátrajíce - skoro v původním stavu) se narodí cestujícím z čistajasné dítě.

Pan Loos Jan (svobodný), kočí pana hraběte Schwärtze projížděl 1.1.1782 se svou man-

želkou paní Barborou. Byli stálým bytem v Praze - Starém Městě, v Platýze, jinak Poštovské ulici č. 567. Narodil se jim na Kocourku při cestování syn Jan Kašpar. Tomu při křtu kmotroval zřejmě spolucestující (v Jeníkově se toto jméno nevyskytuje) Jan Zděborský, křejčí, syn Josefa Zděborského, sládka zbraslavského a místní jeníkovský pekař Jan, syn Františka Pokorného a Veronika, žena Frant. Klusáčka, vesničána z Kocourku. Jméno Loos (uvádím pro zajímavost) se nalézá ve strahovských a malostranských matrikách a Jan Loos je v r. 1780 kaplanem pro Potěhy.

Atrakcí byla i smrt vojevůdce. "Urozený a statečný rytíř pan František z Bubna, od regimentu Guttensteinského komandýrující hejtman, který maršírujíc do Uher, do Jeníkova nemocný přivezen, v Residenci v Pánu zesnul" a dne 19.5.1716 byl pohřben v Kryptě v Loretě u oltáře sv. Josefa.

Ve vnitřním životě městečka se obrážely též pompézní slavnosti pořádané jezuitským rádem. Zdejší fara byla totiž expozitou jejich sídla ve Vilémově.

Jezuitům se podařily v městečku dvě dobré reklamní protireformační akce. Bylo to s patřičnou pompu pokřtění dvou židovských osob. Pro zábavu lidu, zbožnost a slávu církve kmotrovala při prvním křtu šlechta a za 86 let nato městská honorace.

Tak 16. srpna 1728 byl pokřtěn z Hostačova Karel Václav syn Jakuba Hermana, žida z Morašic. Kmotroval hrabě Karel Jáchim Breda, pán tuchlovický (z nechvalně známého rodu v selských bouřích; "Běda, ach běda, jde na nás Breda"), hrabě František Karel z Pöttingu, pán tupadelšský a hraběnka Alžběta z Wirmundu, paní jeníkovská.

Druhý křest byl 30. listopadu 1814 proveden děkanem P. Šebestiánem Czechem, kdy byla pokřtěna na Annu Antonii 28 let židovka Františka Heržanin v čp. 86, původně z předměstí Hradce Králové. Kmotrovali pp. manželé poštmistru Leopold a Anna Stögroví, direktorka paní Antonie Hochová, justičárka paní Anna Delavosová a hejtman pan Josef v. Schulibar.

A tak zajímavostí městečka nakonec jsou i ty události, jako že v čp. 39 se dne 24.4.1805 narodila Kateřině, dceří vdovy (Marie, roz. Fingrové) po p. purkrabím Aloisu Kristiánovi, nemanželská dcera Marie Anna, a že 12.3.1815 se narodila trojčata kostelníkovi Josefu Veselíkovi v čp. 79.

Život v městečku měl jako všechna významná sdělovací prostředí, kterým jsou hostince, lze se na hostincích měnili majitelé a nájemci příslí bud zdaleka anebo byli i místní. I o těch je záhodno se zmínit.

V zájezdním hostinci na Kocourku byl hospodským r. 1798 Jan Kursa se ženou Veronikou (1800, 1802). Po něm, když Kursa jest jen sousedem (1807), převzal hospodu František Klusáček, který měl dospělou dceru (1804) a manželku Annu, roz. Pokornou (1806). Klusáčkovi zde hospodařili ještě v prosinci 1816.

V Ráji č. 33 je uváděn též hausknecht se ženou Mariannou, dc. Jana Horáka.

V Jeníkově v hostinci u Vorla se r. 1801 až 1804 usadil švec (rychtář z r. 1798) Ignác Pokorný se ženou Barborou. Mezi r. 1807 až 1810 hostinec pustili a uvádějí se v matrikách v březnu 1810 již jen jako sousedé až do r. 1816.

Bez označení hostince se uvádí v Jeníkově r. 1788 a r. 1790 šenkýř Jan Laube a r. 1793 a 1795 Terezie, dc. šenkýře.

V hostinci u Zlatého slunce (ad Aureum Solem) čp. 6 čepoval pivo v říjnu 1780 svobodný lesník Vincenc Exler se ženou Janou. V matričním zápisu je nazýván "venator ac p.t.pocillator cerevisiae". V r. 1804 je zde kelnerkou Terezie Šedivá. V r. 1815 a 1816 je hospodským Ignác Ulrich se ženou, roz. Schildovou.

Hospoda na Filipce má v r. 1816 šenkýře Františka Šedivého.

Hospoda ve Volšinkách: R. 1788 zde šenkuje Jan Vodička, r. 1790 František Vodička se ženou Josefou (1790, 1804), který je zde ještě r. 1816.

V Hostačově je r. 1809 šenkýřem Václav Petříček.

Jindřich V. Bezděka

ŠLECHTA A ERBOVNÍCI Z NEJSTARŠÍ GRUNTOVNÍ KNIHY PŘÍBRAMSKÉ 1512 - 1553

Ve zlomku nejstarší dochované gruntovní knihy příbramské z let 1512-1553 (Okresní archiv v Příbrami) je obsažena řada víceméně obsažných zpráv a zmínek o různých osobách šlechtických nebo erbovních, o nichž je známo buď velmi málo nebo vůbec nic. V abecedním pořádku jsou zde tedy ve formě regest uvedeny zprávy oněch osob se týkající, vždy s pořadovým číslem toho kterého zápisu (knihu není stránkována). Podle tohoto čísla lze snadno pořádit opis celelého záznamu. Jsou to :

Bechyně z Lažan

Dne 14. září 1511 popírá Jan Bechyně z Lažan na Pičíně, že by byl povinen kopou grotšů na tvrzi Skorotíně k příbramskému záduší (zápis č. 16).

Dne 9. ledna 1517 drží urozený vladyka Fridrich Bechyně z Lažan mlýn Suchomelovský na jižním okraji města Příbramě, dnes dílny Jáchymovských dolů n.p. v Březnické ulici (zápis č. 19).

Roku 1517 byl spolurozhodčím ve sporu dušnických sousedů (poddaných ke Karlštejnům) s Příbramskými o potok Okrouhlici Jan Bechyně z Lažan a na Pičíně, a to na straně Příbramských; zápis blíže nedatován (zápis č. 24).

Dne 15. listopadu 1536 obdržel Fridrich Bechyně z Lažan a na Stěžově obecním soudem přisouzený mu dům Čečatkovský v Příbrami se dvěma almarami, 15 kádemi a 10 sudy pivními, protože ručil za Čečatku 30 kopami míš. Janovi z Miletic (zápis č. 99).

Berka Drahobuzský z Dubé

Dne 4. března 1528 vyplatil Mikuláš Vytha, úředník pana Jana Peška z Komárova a na Příbrami, dědinu zastavenou Janovi Peškovi, kterou v neznámé době před tím měl v zástavě Jindřich Berka Drahobuzský z Dubé ve 12 kopách míš., když byl panským hejtmanem na Příbrami (zápis č. 61).

Dne 14. května 1539 koupil Martin Hlava od paní Mandy, vdovy po Jindřichu Drahobuzském z Dubé, louku v Sobolových Hatích za 12 kop míš. (zápis č. 121).

Dne 2. července 1539 koupila paní Manda Drahobuzská sobě i synu Janovi mlýn od Zdeňka Vojíře z Učedělic za 50 kop míš., ležící na konci ulice, kteráž k Březnici jde, tedy opět dnešní dílny Jáchymovských dolů n.p. (zápis č. 127).

Dne 10. ledna 1542 prodala paní Manda Drahobuzská ten mlýn za 71 kop/míš. mlynáři Janovi Holíkovi (zápis č. 157).

Dne 10. května 1542 koupila paní Manda Drahobuzská od mlynáře Jan Holíka za 10 kop míš. chmelnicí někdy Hájovskou (zápis č. 163).

Téhož dne koupila paní Manda Drahobuzská od Vaňka Petráně dědinu za 14 kop míš. pod cestou Dubenskou za Leštinou (zápis č. 278).

Dne 20. května 1551 koupil Wolf Preyl od paní Mandy Drahobuzské dům v rynku vedle Hynka Vamberškého z Rohatec bez uvedení však ceny domu (zápis č. 295).

Dne 15. července 1551 koupila paní Manda Drahobuzská od Brikcího Želivských za 30 kop míš. dědinu za Leštinou vedle cesty Dubenské (zápis č. 300).

Černý z Mladějovic

V nedatovaném seznamu držitelů krav, patřících k svatohorskému záduší, se uvádí, že Sysel měl jednu krávu, kterou darovala urozená vladyka paní Černá Janova z Mladějovic (zápis č. 12).

Dne 14. září 1511 uvádí se jako posel k Janovi Bechyňovi z Lažan a na Pičíně s urgencí o zaplacení úroků z jedné kopy gr., pojištěných k příbramskému záduší na tvrzi Skorotíně, Jan Černý z Mladějovic (zápis č. 16).

Dne 12. října 1547 koupil Jan Břečka dům od Doroty Černé z Mladějovic za 30 kop míš., který jí byl poražen od někdy Jakuba Plachty z Pleysteina (zápis č. 243).

Drahon ze Sádlna

V nedatovaném zápisu, nejspíše ze 14. září 1511, uvádí se jako posel k panu Burianovi z Újezdce a na Vysoké u Příbramě s urgencí o zaplacení úroku z jedné kopy grošů k přibranskému záduší Jan Drahon ze Sádlna (zápis č.16).

Chmelický ze Chmelic

Dne 27. ledna 1546 koupil Zikmund Chmelický z Chmelic dům za 53 kopy míš. na rohu proti zámku od Jana Bukovanského z Bukovan v zastoupení osířelé Magdaleny Šicové z Drahenic a jiných sirotků, po Hynkovi Šicovi pozůstalých (zápis č.207).

Dne 22. května 1549 prodal Zikmund Chmelický z Chmelic dům svůj vedle fary za 32 kop míš. Pavlovi Motejkovi (zápis č.266).

Kaplíř ze Sulevic

Roku 1517 byl spolurozhodčím ve sporu sousedů dušnických (poddaných ke Karlštejn) o potok Okrouhlici Tobiáš Kaplíř ze Sulevic, purkrabí karlštejnský, a to na straně Dušnických, pod jeho pravomoc náležejících (zápis č.34).

Karel ze Svárova

Stejného data působil v témže sporu o potok Okrouhlici Jan Karel ze Svárova a na Hluboši, opět na straně Dušnických (zápis č.24).

Kekule ze Stradonic

Dne 15. dubna 1546 koupil Hynek Vamberký z Rohatec a na Lisovicích u Tochovic dvůr Strádkovský s druhým dvorem Kroupovským na Podsedlích za 400 kop míš. od Jana Kekule ze Stradonic purkrabí zástavních pánu a držitelů panství přibranského (zápis č.210).

Dne 17. listopadu 1546 s vědomím Jana Kekule ze Stradonic dána zahrada za plat Matyáši Čechovi jinak Böhmovi, vrchnímu správci přibranských dolů, a to vedle dvoru panského a vedle poustky Taldrmanovské, za roční činži 1 gr. českého nebo 14 peněz malých (zápis č.227).

Dne 16. května 1548 nařídil hejtman Jan Kekule ze Stradonic urovnání sirotčí záležitosti Jiříka mlynáře podhrázského s Ambrožem Zeleným (zápis č.256).

Kerunk z Lomu

Roku 1517 byl spolurozhodčím ve sporu dušnických sousedů s Přibranskými o potok Okrouhlici Kerung Vrábský z Lomu, a to na straně Dušnických (zápis č.24).

Lvík z Hrádku

Dne 14. září 1511 uvádí se jako posel k Janovi Bechyňovi z Lažan a na Pičíně s urgencí o zaplacení úroku z kopy grošů, pojištěných na tvrzi Skorotíně a náležejících přibranskému záduší, Lvík z Hrádku (zápis č.16).

z Martinic

Dne 2. července 1537 koupil Hons Paurumsynth od urozených vladyk Václava a Tobiáše vlastních bratří z Martinic domek za 15 kop míš., ležící proti dvoru panskému (zápis č.102).

z Miletic

Dne 15. listopadu 1536 obdržel Fridrich Bechyně z Lažan a na Stěžově dům Čečatkovský v Přibrami jako kompenzaci za záruku 30 kop míš. panu Janovi z Miletic (zápis č.99).

z Modřejovic

Dne 8. ledna 1551 koupil Jiřík Rošt od urozeného vladky Pavla Modřejovského dům proti zámku vedle pekařky Markové za 65 kop míš. (zápis č.285).

Ojíř z Očedělic viz Vojíř z UčedělicPenkar z Hajdy

Dne 22. ledna 1533 koupil švec Vítěk dům od urozeného vladky Jindřicha Penkara z Hajdy v položení vedle domu Simona postřihače s jednou a vedle ulice, která vede na Podsedky se strany druhé, a to za 40 kop míš. (zápis č.79).

Dne 2. prosince 1540 koupil mlynář Jan Holík od paní Jitky z Kolovrat, manželky někdy Jindřicha Penkara z Hajdy, dům za 151 kop míš. (zápis č.143).

Pešík z Komárova

Roku 1517 byl spolurozhodčím ve sporu dušnických sousedů s Příbramskými o potok Okrouhlíci Jan Pešík, bratr nejstarší z Komárova a na Valdeku, s ním pak i Petr Pešík bratr jeho, páni a držitelé toho času zboží příbramského, a to na straně Příbramských (zápis č.24).

Dne 4. srpna 1540 koupil Jan sládek z Podsedků od Petra Pešíka z Komárova louku za městem za 11 kop míš. (zápis č.139).

Dne 24. října 1547 směnil řezník Jiří Vytha s Petrem Pešíkem z Komárova dům svůj za dům Pešíkovský u brány Dušnické a přidal Pešíkovi 31 kopu míš. (zápis č.246).

Dne 8. ledna 1551 koupil Jarolím Stránecký od Mandaleny Knoblošky za 28 kop míš. dům v položení vedle domu Petra Pešíka (zápis č.286).

Plachta z Pleyština

Dne 10. srpna 1538 postoupil Jan Plachta z Pleyština dobrovolně půl studnice ve svém dvoře tesaři Andrlovi, aby on té půl studnice svobodně užíval, za což tesař Andrla dal mu půl kukusu na čtvrté a páté míře hor příbramských (zápis č.110).

Dne 12. října 1547 koupil Jan Bréčka dům od Doroty Černé z Mladějovic za 30 kop. míš., který jí byl poražen od někdy Jakuba Plachty z Pleyština (zápis č.243).

Seletický ze Smojna

Dne 6. května 1526 koupil Jan Seletický ze Smojna od slovutné paní Kateřiny Alšové dům vedle domu Šimona rektora a vedle ulice, kteráž mimo Hájův dům na Podsedky vyniká, za půl devatenácté kopy míš. (zápis č.39).

Dne 6. března 1522 koupil řezník Havel od Jana Seletického ze Smojna louku za 12 kop míš. (zápis č.43).

Stašek z Cidliny

Dne 9. ledna 1517 koupil Zikmund Stašek z Cidliny mlýn Kubíkovský za 90 kop míš. od paní Alžběty z Vrbna a na Hořovicích (zápis č.20).

Šic z Drahenic

Dne 20. července 1541 koupil Hynek Šic z Drahenic od Mikuláše Bechyně z Lažan a na Dlouhé Lhotě dům vedle zámku příbramského za 75 kop míš. (zápis č.150).

Dne 27. ledna 1546 koupil ten dům od Jana Bukovanského z Bukovan v zastoupení sirotků Šicovských za 53 kop míš. Zikmund Chmelický z Chmelic (zápis č.207).

Těžký z Hradiště

Dne 25. února 1545 koupil pekař Jiřík od Jiříka Těžkého z Hradiště toho času hejtmana na Příbrami panský dům bez sladovny na rohu proti bráně Dubenské za 30 kop míš. (zápis č.189).

Trčka z Vitence

Dne 7. ledna 1534 odevzdala Markéta Hájová, vdova po panském úředníkovi Petru Hájovi, dům svůj i s pozemky Janu Trčkovi z Vitence v ceně 100 kop míš., které Petr Háj ve funkci panského úředníka za řadu let nevyúčtoval a zadržel, Trčka pak daroval celý tento statek zeti Petrovi Vamberskému z Rohatec (zápis č.90).

Vamberský z Rohatec

Dne 29. října 1533 koupil Hynek Vamberský z Rohatec od Jana Trčky z Vitence dům vedle Jindřicha Berky Drahobuzského z Dubé vedle fortyny Dušnické (zápis č.86).

Stejného dne a roku směnil Hynek Vamberský z Rohatec nově koupený dům svůj s Janem Ulšetcem vedle fary a přidal mu 80 kop míš. (zápis č.87).

Dne 7. ledna 1534 daroval Jan Trčka z Vitence dům a statek bývalého svého úředníka Petra Háje zeti svému Petrovi Vamberskému z Rohatec (zápis č.90).

Dne 28. listopadu 1537 koupil Hynek Vamberský z Rohatec dvůr Hájovský s dědinami a lukami od Jana Trčky z Vitence za 55 kop míš. (zápis č.107) a 15. ledna 1539 jej prodal, to vše za 45 kop míš., Janu sladovníkovi (zápis č.114).

Dne 22. července 1540 koupil Hynek Vamberský z Rohatec od Jana Ulšetera dům za 110 kop míš. vedle domu paní Mandly Drahobuzské a fortyny, jež vede k lázni tj. fortyny Dubenské (zápis č. 137).

Dne 15.dubna 1546 koupil Hynek Vamberský z Rohatec od Jana Kekuleho ze Stradonic dvůr Strádkovský s druhým dvorem Kroupovským za 400 kop miš. (zápis č.210).

Dne 15.dubna 1546 koupil Václav Špička od Hynka Vamberského z Rohatec a na Liso- vících dědinu a louku Strádkovskou nad cihelnami a hlinovnami za 100 kop miš. až po důl zvaný Pátá míra (zápis č.211).

Dne 2.února 1547 prodal Hynek Vamberský z Rohatec a na Lisovicích Martina Hlavovi za 48 kop miš. dědinu a louku pod vrchem, jenž slove Myslodraz (zápis č.233).

Dne 12. října 1547 koupil Hynek Vamberský z Rohatec od Jana Holíka louku v Jablanech za 30 kop miš. (zápis č.242).

Dne 12. listopadu 1550 koupil Hynek Vamberský z Rohatec dvůr od Mikuláše Vythy za 63 kopy miš. vedle Vanka podbranského a Černohorských (zápis č.281).

Dne 12. listopadu 1550 koupil týž Hynek Vamberský z Rohatec od kováře Mikuláše dědi- nu pod lesem Květnou za 53 kopy miš. (zápis č.282).

Dne 1. prosince 1552 půjčil Martin Hlava Hynkovi Vamberskému z Rohatec 100 kop miš. na záruku celého Hynkova jméni (zápis č.326).

Vojíř z Učedělic

Dne 9.května 1522 koupil Zdeslav Vojíř z Učedělic od Lídy Maříkové zpustlý dům na rynku města Příbramě vedle domu Zembova a vedle krchova proti kostelu, a ten dům zaplatil "tém kaprem" (zápis č.34).

Roku 1528 daroval zástavní pán na Příbrami Jan Pešík z Komárova Zdeslavovi Vojířovi z Učedělic pusté místo na břehu rybníka Obory, aby si tu postavil dům a mlýn; Pešíkův následovník v držení příbramského panství Jan Trčka z Vítence svolil stejněho roku, aby Vojíř mohl zvýšit hráze rybníka Obory k vedení vody skrze žlaby na nový mlýn Vojířův (zápis č.69).

Dne 12.ledna 1542 prodal Zdeslav Vojíř z Učedělic mlýn Kubíkovský, ležící pod Růž- hovským mlýnem a nad dolem Lodýřem u Německé Lhoty, za 250 kop miš. mlynáři Janovi (zápis č.160).

Vrábský z Vrábí

Dne 30.listopadu 1538 směnil štejkýř Longhans od Bohuslava Vrábského z Vrábí dědiny od dědiny Čečatkovské za dva kukusy na dole Hvězda, k čemuž měl Vrábský přidat na hoto- vosti jednu kopu miš. (zápis č.112).

POZNÁMKY BADATELŮ BADATELŮM

KUKUS

novočeský kuks, z něm. Kux, právní podíl na horách rudných k dolu. Od časů krále Jana Lucemburského bývalo to stý dvacátý osmý díl hodnoty dolu. Tak alespoň v Jihlavě i jinde.

MÍRA

Měření po-lu horního se dalo od rumpálu v ležaté straně nebo liantu (liegendas) a na visu- té straně čili haatu (hangendas). První, druhá a třetí míra byly na povrchu kolem započa- tého díla, čtvrtá a pátá míra byly pod zemí kolem místa těžby.

PODSEDKY

(subsedes) byly v Příbrami nízké, nepříliš vzhledné domky na předměstí, jejichž majitelé nebyli plnoprávnými měšťany, neměli městské právo a byli živí z nejrůznějších podružných živností. Byla to dnešní Dlouhá ulice od svatohorských schodů k jihu až asi po školní bu- dovy na Komenského nám.

ŠTEJKÝŘ

z něm. Steiger, důlní dozorce.

FAMILIANTI

drobní zemědělci, kteří bydleli na famili. Familiie vznikaly ve druhé polovině 18. a v první polovině 19. století rozparcelováním panského velkostatku a zřízením malých hospo- dárství. Půda, která familiím patřila, zůstávala půdou panskou, šlo tedy o určitý druh pachtu na rozdíl od půdy selské, která podléhala právu patrimoniálnímu.

LITERATURA

Prvou účelovou brožúrou letošního roku Genealogické a heraldické společnosti v Praze je sličná knížečka kapesního formátu A5, z pera Dr. Viktora Palivce, nazvaná "Minimum pro rodopisce a heraldiky". Jest zde encyklopedicky vyjádřeno vše, s čím se má badatel - rodopisec i badatel - heraldik obeznámit.

Forma abecedně seřazených hesel, navíc vyjádřených stručnou a lapidární formou s odkazy na bohatou bibliografiu, jest pro naše členy vítaná, zvláště je-li doprovázena / jako tato / i grafickými přílohami. Všeobecně se očekává, že tento autor vydá podobnou formou uspořádaný další díl encyklopédie, která by obsahovala hesla vyššího badatelského gradu a doplnovala tak letos předložené Minimum.

vG.

Druhou účelovou brožúrou našich badatelů z roku 1970 jest knížka PhDr. Vladimíra J. Sedláčka: "Tabulky k převádění dat historických pramenů" také kapesního formátu A5. Jest rozdělena na část textovou, kde je návod k používání rozsáhlých kalendářních tabulek knížky k určování datace juliánského a gregoriánského kalendáře. Druhá část obsahuje výčet svátků, jak podle církevní chronologie, tak podle jmen světců. Tato příručka je nezbytnou pomůckou při časovém řazení starých dokumentů.

vG.

Solomon Wank : A Note on the Genealogy of a Fact: Aehrentahl's Jewish Ancestry. - The Journal of Modern History 1969, sv. 41, č. 3, s. 319 - 326. - Autor se v tomto článku zabývá předky Aehrentalů v Kralovicích u Plzně a v Příbrami a na podkladě matrik vyvrácí pověsti o židovském původu Aloise Lexy z Aehrentalu, rakousko-uherského vyšlance v Rusku /1899 - 1906/ a ministra zahraničních věcí /1906 - 1912/, majitele velkostatků Hrubá Skála a Doxany v Čechách.

VJS

LISTY "Klubu přátel historie a přírody při Okresním muzeu v Mar. Týnici" u Kralovic, okres Plzeň - sever, se venují ve svých číslech velmi čile rodopisu. V posledním listopadovém čísle píše obsáhlý článek o rodopise a hledání pramenů v tomto kraji Dr. Václav Hynek z Rybnice, který žije v Hodoníně. Toto muzeum má kromě toho v úschově řadu rodopisů ze svého kraje a chce některé postupně vydat ve své nové knižnici "Radimova Lipa". Je to jistě velmi záslužná činnost tohoto čilého muzea v poněkud zapomenutém kraji kolem Kralovic, Manětína, Plas a Kožlan. Časopis s cenným regionálním obsahem vychází již v nákladu 1000 kusů.

J. Prusík

František Pokorný: Švábenice, Rod pánu ze Švábenic. Brno, Muzejní spolek a MNV Švábenice 1970, 310 s., obr. přl. tb., 50 Kčs váz.

Je málo knih, které by s takovou láskou, svědomitou pečlivostí a pílí byly psány jako je kniha švábenického rodáka JUDr. Frant. Pokorného. Švábenice byly po staletí živým pojmem v moravských dějinách a rod erbu rozletité střely, t. j. čtyř výstředních střel, uspořádaných do znamení kríže, spojených na konci šípiš kroužkem, neméně slavný a známý. V práci lze ocenovat zvláště to, že autor zdůraznuje nejen význam místní, krajový a rodopisný, ale celou historii městečka a rodu promítá na pozadí národních dějin. Touto souvislostí není práce jen suchou sníškou jmen a dat, ale plastickou kronikou vedoucí "k zamýšlení nad tím, jak jiný byl dříve život venkova a jak obezřetně a statečně si naši předkové v kritických dobách vedli a položili základy, na nichž dnes potomci budují svou vlastní budoucnost."

První část knihy se týká dějin Švábenic od nejstarších dob až po dnešek. Zachycuje mnoho jmen usedlostí, ale také jsou líčeny dějiny tamních cechů, fary a školy, upozorňuje se na památky a památníky apod.

Rodu pánu ze Švábenic věnuje autor druhou část své knihy. Byl to rod, který sdílel moc a slávu Přemyslovů a jejich zánik byl osudem i Švábenických. Za Lucemburků zchudli i

živořili ve stavu vladickém a ztráceli se. V dobách válek husitských se však vynořuje jiný, mladší rod vladků ze Švábenic, který koncem 15. století po panském rodě, s nímž je spojen po přeslici, nosí původní erb, zakupuje se na Konici a vytváří větve konickou, laškovskou a švábenskou. Defiluje tu před námi řada zajímavých starobylých jmen v tomto rodě se objevujících, jako např. Idík, Hospil, Blažata, Všeboř, Slavibor, Hereš, Sobín, Kadolt, Hrabiš, Bludo, Dik, Boříš, Juhan, Danuk a ženská Svatobcha, Bolka, Črnka aj., popisují se tu osudy jednotlivců i rodového majetku, vždy v souvislosti s dobovou vládu toho kterého panovníka. Autor dokládá svá líčení, psané pěkným slohem, pěsnými citáty z pramenů, literatury, rejstříky a také bohatou obrazovou dokumentaci. Dvě rodokmenové tabule Švábenických jsou zvláštní přílohou monografie, která, jak jsme již napsali, se skutečně podařila.

vP

MENŠÍ LETOPISY KLÁŠTERA ŽDÁRSKÉHO. Pod názvem "Cronica domus Sa-rensis minor" vydal Dr Metoděj Zemek CSc. ve velmi sličné topograficky vypravné knížce malo známý pramen, ve své podstatě genealogii rodu zakladatelů a patronů cisterciáckého kláštera ve Ždáru n./Sázavou, pánu z Obřan, pozdějších pánu z Kunštátu a v prodloužení jejich ministrberské větve až do r. 1511 (Ždár n./S., MNV 1969; 60 s. včetně 16 str. obraz. příl., IV genealog. tab.; Kčs 15.-). Ve snaze přiblížit latinský text čtenářům neznalým tohoto jazyka doprovodil Dr Zemek své vydání českým překladem, z recensemské povinnosti nutno se však zmínit o některých závadách tohoto překladu, aby nebyly přejímány dále do populární literatury. Tak např. na str. 44 obrat "A.D.Mº quadrin-gentesimo sexagesimo octavo" je přeložen "Léta božího tisícího čtyřstého paděsátého osmého" místo správného "šedesátého osmého". Na téže stránce den narození Jiřího z Kunštátu "1470, feria tercia in crastimo Remigii" není "v úterý v předvečer svátku sv. Remigia 2.X.", nýbrž "v úterý nazítí sv. Remigia 2.X.". S chybám překladem slova "crastino" možno se setkat i na jiném místě: "A.D.Mº quingentesimo jubileio in crastino sancti Mauricii feria quarta" není "L.P. tisícího pětištého - jubilejního - ve čtvrtku o po-zitíři svátku sv. Mořice 23.IX.", nýbrž "L.P. 1500 milostivého tu středu nazítí svátku sv. Mauricia 23.IX.". V překladu jsou i jinde omyly v počítání dnů, např. den narození Markéty z Kunštátu "1502 in die s. Johannis Evangeliste, que fuit feria secunda" není "v úterý 27.XII.", nýbrž "v pondělí 27.XII.", protože však r. 1502 bylo sv. Jana Evangelisty skutečně v úterý, nutně vzniká předpoklad, že pisatel kroniky začínal rok narozením Pána, a že se tudíž Markéta z Kunštátu narodila roku 1501. Zvláštní otázkou jest zachování údajů hodin podle originálu, které podle našeho názoru měly by být také převáděny na dnešní způsob počítání. Potom den narození Ludvíka z Kunštátu "1478, feria secunda hora octava in vigilia sanctorum Decem milium martirum" v překladu by zněl "v pondělí (nikoliv v úterý) v osmom hodinu v předvečer svátku deseti tisíc mučedníků", ovšem převedení tohoto časového údaje na dnešní způsob počítání je sporným. Svátek deseti tisíc rytířů 22. června připadl r. 1478 právě na pondělí, předvečer měl by tedy být v neděli nebo dokonce v sobotu. Tomu neodpovídá údaj hodiny, protože osmá hodina po červnovém západu slunce jsou dnešní čtyři hodiny ráno. Je proto otázka, zda kronikář nechápal předvečer jako předsváteční bdění v noci z 21. na 22. červen, tudíž zda se Ludvík nenarodil skutečně až v pondělí 22. června a nikoliv 21. června, jak je vysvětleno v Zemkově překladu. Tomuto překladu by také prospělo, byť částečné archaisování a tím navodění dobové náladby. Je sice pravda, že "Johanna de Roszmitthal" je "Jana z Rožmitálu", avšak v 15. stol. sotva by řekli jinak než paní Johanka. Co však čtenář ve vydání zvlášť postrádá, je odborný komentář s odkazy na literaturu. Tak není ve vydání ani zmínky o knize Zdenka Kalisty, "Blahoslavená Zdislava" (Olomouc 1941), která je dosud základní pro rodiče Vikarta z Polné, není tu nic z literatury o sporném místu narození krále Jiříka z Poděbrad a dalších příkladů našlo by se jistě víc.

VJS.

V červnovém čísle 1970 Kulturního měsíčníku LOUNY jsou 4 informativní historická pojednání. Zajímají nás z hlediska našeho zaměření. Dr Bořivoj Lůžek v článku o pečetích a znaku města popisuje jejich variace od r. 1314 a ilustruje původním znakem. Z ostatních článků vyjímáme jména uvedených osob. Tak v článku (Nič) o Mariánském sloupu: sloup postaven r. 1673 iniciativou děkana jezuity Matyáše Ignáce Aloise Bílka z Bilenberku, nákladem konšelšké, rychtařské a purkmistrovské rodiny 16. a 17. stol. Kaprů z Kapřtejna, autorem Janem Jiřím Bendlem (*a.1620, + 1680). Bohoslužby zde byly za moru r. 1714. Po-zlacení sochy provedl r. 1829 hrnčíř Mikuláš Rudl. Z článku (Nič) o radnici přestavované 1517-1519 a 1550 uvádíme: stavitele mistři Mikuláš a Martin 1517-1519, pozlanec znaků

Vrtílek 1519, orlojník z Kadaně 1519-1550, a v r. 1550 rychtář Jiří Rozaun z Bílejova, sázení vápna Vít, konšel Jan Čtyřmecítmý, Jiří Chomutovský, Burián Cantor, kameník Jan, mistr stavitelský Jan Kameník a 1555-1559: školní mistr Martin Rakovský z Panonského Turce.

Z článku (*Kalhousová*) o začátcích mateřského školství v Lounech: sbírku na školu organizoval kupec Bulova a první učitelka r. 1870 byla sl. Justýna Karlachová.

vG

DOMINO, pravidelný sobotní a úterní pořad Čsl. rozhlasu v Brně, pokračovalo ve svých Rádách pro rodopisce. V dubnu hovořila o svém rodu na jihoceských schwarzenberských panstvích Marta Bočková z Prahy, začátečnice, která se teprve před rokem pustila do práce a už se dopracovala pěkných výsledků. Relaci doplnil Dr Lubomír Havlík, Brno, předseda heraldické a genealogické sekce při Muzejním spolku v Brně, Třída 25. února č. 8, poučením, čím začínat a kterých genealogických pramenů použít, jakož i zprávou o jím vedené sekci a jejích plánech, mezi nimiž je i sestavení heraldického kataログu. Květnová relace byla vysílána jen v úterý 12., a týkala se jména Bada (Bodo), rozšířeného v Čechách (s odnoží v Rakousku), na Slovensku v Bodovicích (s odnoží v Ostravě), v Itálii, Španělsku, Francii, Anglii a USA. Český rod Badů začíná podle přednášejícího, Josefa Bady z Prahy, konšelem Badoù v Rostoklatech kolem r. 1600. Prof. Lad. Hosák doplnil toto okénko výkladem o cizích jménech v českých zemích, která nemusí odpovídат národnosti (Vlach nemusel být Ital, mohl jím být každý kameník a nebo zedník, Charváty byli zváni uprchlíci před Turkem na jižní Moravu, Švejda býval ve švédském vojsku, Španěl mohl být i Ital z jihu, Balon mohl být i Valon, i Lotrinčan, Windsor nebyl Angličanem, ale dělník na vinohradu - Wintzer). Dne 13. června přišla ke slovu Plzeň, Ing. Vojtěch Kulda st., muž s všem rodu původem ze Rtyňe v Podkrkonoší, kde bylo vždy půl vesnice Kuldů, potomků Isidora Kuldy, připomínaného tady v nejstarší zachované gruntovní knize, pokladnicí rtyňské z roku 1580. V závěrečné pětiminutovce podal městský archivář plzeňský PhDr Miloslav Bělohlávek zprávy o volném sdružení rodopisců a heraldiků všechno věku od mladých i velmi mladých lidí až po důchodce, které se schází pravidelně každých 14 dní na přednáškách ke komplexu otázek, souvisejících s genealogií a rodovým bádáním. Že mají tyto schůzky též širší aspekty společenské, a že se na nich hodnotí i výsledky práce zájemců, netřeba zdůraznovat. V relaci dne 11. července podniklo Domino malý prázdninový výlet do Putimi na státek č. 25 za hrdinou románu Jindřicha Š. Baara Janem Cimburou. O něm a o jeho rodu, stopovatelném do roku 1563, hovořila Cimburova pravnukačka, Anna Pixová z Prahy. Dr Rudolf Šrámek z brněnské pobočky Ústavu pro jazyk český ČsAV doplnil tuto relaci výkladem o příjmeních podle jejich významu a zvláště podle skrytých vlastností (Široký, Moudrý, Beran a pod.).

VJS

Kalistová, Jitka - Klos, Miroslav: Matriky Severomoravského kraje. Místní rejstřík. Díl I. a II. Vydal Severomoravský KNV v Ostravě ve spolupráci se Státním archivem v Opavě 1969, 500 + 389 s. rozmnož. Cena neudána.

Rozvíjející se práce vlastivědná, odborná a vztuštající zájem genealogický, jakož i rostoucí nároky na matriční agendu u národních výborů a státních archivů vyvolala nezbytnost orientačních pomůcek, které by rychle a přehledně informovaly o tom, zda příslušná matrika pro tu kterou obec je dochována a kde je uložena. Jednou z těchto prací je i uvedený dvojsazek přinášející soupisy obcí se záznamy o matrikách všech druhů od nejstarších až po rok 1949. Záznam u každé obce obsahuje název obce, její příslušnost k politickému okresu a matričnímu obvodu, administrativní začlenění, pak následují vlastní údaje o matrikách podle jednotlivých církví a uložení. Autoři své práci předeslali podrobný úvod a návod jak s dílem pracovat. Na rozdíl od bývalých Catalogů cleri, které zachycovaly jen matriky římsko-katolické, soupis autorů se týká všech církví i civilních a také německých matričních Standesamtů. Jde o dochované originálny matriky z obcí Severomoravského, částečně i Jihomoravského a Východoceského kraje i z území PLR. Dílo umožnuje rychlou orientaci, přehled o existenci matričních zápisů každé obce, o jejich časovém rozsahu a místě uložení. Mělo by být vzorem pro další naše kraje. Je cenné i pro rodopisce zabývající se studiem rodů v uvedené oblasti. Je ovšem vydáno jen jako služební pomůcka národních výborů.

VP

Muzeum Šumavy v Sušici oznámilo na konec letošního roku vydání sborníku "Naše Šumava" ve kterém bude mimo jiné též článek o počátcích stachovské rychty z pera našeho člena Jiřího Stacha, pilného publicisty historických poznatků o Pošumaví. Doporučujeme.

Při příležitosti 300. výročí úmrtí J. A. Komenského přijela v polovině listopadu 1970 do ČSSR na soukromou návštěvu paní Ingeborg Jaszchkeová-Komenská. Jak uvádí VP /12. 11. 1970/ je jedním ze tří žijících potomků v deváté generaci J. A. Komenského. Dnes žije v Bad Boll u Stuttgartu v NSR, povoláním je zdravotní sestra, nyní již v 65 letech v důchodu. Také Svoboda /14. 11. 1970/ zaznamenává zprávu posledním přímém potomkem po meči slavného skladatele W. A. Mozarta. Byl jím Eduard Mozart. Jeho děd se koncem 18. století vystěhoval do Ameriky a vnuk se zde živil, jak se dalo. Nakonec však byl podnikatelem, který vlastnil četná kina. Je zajímavé, že Eduard sice miloval hudbu, ale sám hrál jen na harmoniku. Zemřel za druhé světové války ve stáří 81 let. - Studii o rodu Krajíř z Krajku přináší Středočeský sborník historický sv. 4, s. 39. - Počínaje číslem 10/1970 otiskuje odborný časopis Rybářství ukázky znaků našich měst a rodů, v nichž se vyskytuje rybářský motiv. Jsou kresleny Zd. Holým v jednoduché formě, vadí tu nesprávné stínování a nepřesná kresba ryb s charakteristickými znaky druhu a také podtext, píšící jen o "rybách". První čtyři ukázky se týkají měst Aše, Děčína, Litovle a Rosic. - O chryzantémě ve státním znaku Japonska se zmiňuje ve stejnojmenném článku Ing. Jan Tykač /Naše zahrádky č. 11/1970/, s. 258/. Tato oblibená květina v Číně, kde je její pravlast a zvláště v Japonsku se stala od r. 797 erbovní květinou japonských císařů. Později byla stylizovaná chryzantéma s 16 květními plátky, podobná slunci, převzata do státního znaku Nipponu /jap. kiku = slunce/. V roce 1877 založil japonský císař Mutsuhito nejvyšší japonské vyznamenání Kikhuu daijusho, chryzantémový řád, jenž byl propůjčován pouze monarchům a příslušníkům jejich rodin.

VP

Jak se po mnoha letech mohou objasnit lidské osudy, které genealogovi zůstávají dlouho zahaleny neproniknutelnými záhadami, ukazuje náhoda, kterou líčí badatel Jaromír Prusík.

Při zpracování celého rodu Prusíků zůstaly jen dvě mezery, Nepodařilo se najít potomky dvou dcer Josefa Prusíka, narozeného roku 1796 v Plasích a usazeného v blízké obci Nebrzízenech na řece Svitě. Byla to Josefa Prusíková, narozená r. 1820 a provdaná Křížová, její sestra Marie, narozená r. 1818 a provdaná Žaloudková se podle všech dokladů a svědec-tví utopila dne 26. května 1872 s celou rodinou při tehdejší hrozné povodni. Zahynulo při ní 68 lidí v této vesnici, odplaveno a zbořeno bylo mnoho domů a o život přišly i některé členové rodu Prusíků. Je to tedy téměř 100 let. A nyní jakoby zázrakem po rozhlasové relaci o sjezdu rodu Prusíků, vysílané 22. října 1970, se přihlásila z Plzně stará paní, vnučka oné utopené Marie Žaloudkové. Její matka byla jako nemluvně sama z celé rodiny zachráněna občany, kteří ji vylovili v kolabce, plouvoucí na dvačet mnoho kilometrů po proudu řeky v jiné obci. Jako úplný sirotete byla dána na vychování ke své tetě do Plzně, která byla onu také hledanou Josefou Křížovou, rozenou Prusíkovou. Genealogie může tedy odkrývat námětově velmi poutavé příběhy z davných dob.

O pavézách českého typu napsal rozsáhlou studii Dr. Vladimír Denkstein /Sborník Národního muzea, řada A, sv. XVI., č. 4/5, sv. XVIII., č. 3/4, sv. XIX., č. 1/5, str. 185/228, 107/194, 1/204 a obrazové přílohy/, a to jako příspěvek k dějinám husitské vojenské tradice, jakož jejího rozšíření a vlivu v 15. století.

Prvá část této studie je vlastně soupis pavéz českého typu, část druhá podává vývoj pěchotního štítu v evropské oblasti až do válek husitských, jakož i dějiny názvu, tvaru a funkce pavézy v organizaci a taktice středověké pěchoty. Rozboru českých pavéz a stanovení jejich místa v evropském vojenství a středověkém řemesle je věnována část třetí s dodatky k soupisu.

Středověkou pavézou je veliký, na přední straně obdélně malovaný štít pro pěší bojovníky s typickým svislým, do zobce vybíhajícím výstupkem. Jméno pavézy pochází z itálie a je odvozeno od města Pavie. Pavéz prokazatelně českého původu se zachovalo 30 kusů dalších asi 30 kusů má příznačný tvar český. Z těchto pavéz neméně než 25 je vyzdobeno malbou figurální: svatý Jiří, sv. Václav, David a Goliáš a j., avšak jsou zdobeny také heraldickými prvky, které pomáhají určit jejich původ. Jsou to: český lev, moravská orlice, znak olomouckého biskupství, Matyáše Korvína a zejména často znaky českých měst - znak Prahy na 16 pavézách, znak města Brna na 2 pavézách, Kutné Hory na 1 pavéze. Bohatý ilustrační materiál skvěle doplňuje tuto práci, jež své téma vyčerpává do všech podrobností. Práce je zároven důkazem, jak právě zde je znalost heraldiky důležitá a potřebná, a navíc důkazem, že pavéza neměla hodnotu rytířského heraldického štítu, protože znaky na nich malované jsou malovaný téměř vesměs /s výjimkou Prahy a několika málo dalších výjimek/ na štítech, tudíž, že znamení namalované volně na pavéze nemělo charakter znaku.

František Navrátil

Vilém Másilko - Stanislav Vaněček : Určování otcovství v evropských právních řádech.
Praha, SEVT 1969, 241 s. lit.

Účelem příručky je sice informovat o cizích právních normách upravujících zjišťování i popírání otcovství a právní postavení dítěte, nicméně tato kniha napoví a osvětlí mnoho z toho, co i genealog někdy potřebuje znát jako např. zákon o rodině /č. 94/1963/, vztah mezi rodiči a dětmi, nová terminologie i věcné změny pojmu, kategorizace a postavení nemanželských dětí /od r. 1963 čs. normy neznaší pojem "nemanželský"/, osvojení, dědické právo aj. Zajímavá je zvláště třetí kapitola, týkající se určování rodového a pokrevního původu včetně historickoprávních poznatků. Ačkoli jde o komparativistickou studii s různými kolizními a jurisdikčními normami právních řádů, příslušejcích k rozličným politickým a ekonomickým soustavám, základ vždy tvoří stanovisko československého zákona dárce /ke dni 1. 10. 1968/, takže poučení je pro toho, kdo se o tyto otázky zajímá, evidentní.

vp

Dobrou propagaci města a tím i heraldiky provedli ve Zbraslavě n. Vlt. Umístili pěkný městský znak na silnici při mostě nad Krnovem. Takovéto znaky budou postupně vítat návštěvníky na všech vjezdových silnicích do města. Svoboda 19.6.1970.

v P.

Články k otištění zasílejte na předsedu Dr Vlad. J. Sedláčka, Praha 5 - Smíchov, Ostrovského 29 nebo Ing. Viktora Gentnera, Praha 4 - Nusle, Pod vilami 13.

Sledujte články v krajinském i ústředním tisku v Čechách i na Moravě, které se týkají rodopisu a heraldiky (zvláště sborníky při muzeích a místní časopisy) a zasílejte nám recenze článků. Nám však může stačit i zaslání výstřízků, na kterých nám uvedete datum a tiskovinu ve které článek vyšel. Čím větší bude okruh recensentů, tím větší užitek přineseme ostatním. I opožděné recenze z dřívějších let jsou nám vítány, protože shromažďíme větší počet pramenů.

Zasílejte nám také své připomínky k obsahu GH-Listů. Máme radost z ozvěny čtenářů, a budeme se snažit se přizpůsobit, pokud to ovšem bude odpovídat finančním možnostem a rámci našeho zaměření.

Redakce GH-Listů

PÁTRÁ SE PO

ARCHIVY A MUZEA žádáme, aby laskavě sledovaly tuto naši rubriku a jsou-li u nich možné prameny, aby nám tuto okolnost sdělily. Vyrozumíme badatele.

Redakce GH - Listů.

Matriční zápis obce TUPADLY u Čáslavi z let 1720 - 1770 /o. a n./ jsou vedeny při které farnosti a deponovány v kterém archivu? O zprávu žádá Ing. Viktor Gentner, Praha 4, Pod vilami 13.

ŠONTALSKÝ, ŠONOVSKÝ ze Šonova, SLAVKOVSKÝ ze Skalice a ze Šonova, SLAVKOVSKÝ z Jeníkova /Golčův Jeníkov/. Hledá Liška Karel, Radotín, Havlíčkova 75/431.

Hledá se místo narození /kol. r. 1655/ Tomáše MATERNY /druhé jméno měl ŠMARDA/ a místo jeho snatu s Dorotou. Prvně se uvádí jako mlynář r. 1692 v Pohořově u Města Žďáru na Moravě /dnes Žďár nad Sázavou/. Zprávu za odměnu na: Dr. Elznic, Praha 4, Na Květnici 25.

von/de/GRUNBERG/Grinberg/Anton/Antonium Procopius/, Hauptmann v. 1tem Artillerieregiment, KK. Zolleinnehmer, cca 1783, Praha, mýto u Konské brány/ manželka: Barbára r. Spálená /Spalenin/ 1753/, 1829. Údaje hledá: N. Manochyn, Hollarovo nám. č. 3, Praha - Vinohrady.

SCRABANIA/Škrabáňa/ Václav, měštan v Brandýse N./L/ cca 1825/ manželka Františka/Magdalena/Medatelli/Matlanoli/. Údaje hledá: N. Manochyn, Hollarovo nám. č. 3, Praha - Vinohrady.

G - H

Listy Genealogické a heraldické společnosti v Praze

Vycházejí ve volných lhutách pro interní potřebu členů společnosti

Řídí odpovědný redaktor Dr Vlad. J. Sedlák, Praha 5, Ostrovského 29 s redakční radou: Dr Ing. V. Elznic, Ing. V. Gentner, Ing. J. Musil, Dr V. Palivec, J. Prusík, J. Vrba